

СУЧАСНА УКРАЇНА

Орган української визвольної думки

Рік IV.

Мюнхен, 21. 11. 1954

Ціна 50 п. пф.

UKRAINE TODAY
Ukraine von heute
Ukraine d'aujourd'hui
Adresse: «Sučasna Ukrajina»
München 2
Karlsplatz 8/II (Telefon: 56-667)
WESTERN GERMANY
Herausgeber: Wolodymyr Stachiw
Druck: „Logos“,
München 8, Rosenheimerstr. 46 a.

Ч. 23 (100)

ГЕКТОЛІТР

Зовсім не така важка справа знайти для ювілейного, с того, числа газети відповідний напис, коли ця газета появляється (не входимо в те, чи це сталося в наслідок пікім непередбаченого випадку, чи «історичної закономірності» післявоної української еміграції) у світовій столиці пива, де споживання кожного напитку — навіть «кока-коли» та солодкової лімонади — статистично вимірюється гектолітрами. Один такий редакційний «гектолітр» числових поля нашої газети вже за пами. Нехай же самі читачі дадуть тепер оцінку, чи це було «пиво», яке «людино робить демократичною» (за висловом Отто фон Бісмарка), чи «кока-колею», як у своїй нешибливій пропаганді охоче твердили на мюнхенському центральному шляху особи, звідлі від англійського напітку «ale», чи навіть якимсь гарячішим трупком — рідиною «ковитон» або «наливкою», якою... більше як відро не витр'єш. Але здається, що навіть наскрізниший читач не скаже, що ми подавали йому «солодкову лімонаду» патріотичних фраз і це наше твердження не буде, мабуть, жодною самохвалюю. Ми масно однак почуття критицизму і аж пік не будемо оцінювати нашу журналистичну роботу так, що ми, мовляв, подавали тільки перлисте «вино» публіцистики в кришталевих келехах.

«Гектолітр» газетних чисел — це два «гектолітри» тижнів у майже чотирьох річках бочках. Це достатній час, щоб зробити підсумки публіцистичної «броварні» з фірмовим знаком «СУ» і мати право висловити побажання на адресу читача-консультента.

*

Баланс нашої праці становлять чотири річники газети. Кожному цей баланс доступний і кожний має право висловити в «дискусії над пивом». Одверто визнамо, що з цього права користалися всі: і читачі у своїх листах до редакції, і працівники журналістичного пера та політичні ділчі на шпалтах преси, і чужинецькі політичні споглядачі.

Не будемо скромними, коли ствердимо, що публіцистична праця нашої газети знайшла відповідний відгомін у стопінках чужої різномовної, ми сказали б, павіті світової преси. Це дуже важливо знати не тільки редакційним співробітникам, але й читачам.

Однак у підсумках ми не смімо провівчати прикрого факту цікавлення нашої газети, організування акцій бойкоту, наявності пашків та наклепів на нас. Це дуже сумне явище, на яке немає висловів достатньо гострого осуду. Інша справа, якщо хтось сам пкоється газети читати не хоче, мовляв, «з цієї бочки пива пiti не буде».

Побажання на адресу читачів?

Цих побажань кожна редакція та адміністрація кожної газети в кожній країні має дуже багато. В основному ці побажання зводяться до одного знаменника: далі підтримувати газету і поширювати коло читачів, точіше висловивши, передплатників. Нехай же не буде ні одного місяця перебування українців на чужині, де не буде більше дінек змін під час якої і по-спільному керівної української газети, що виходить за кордонами України.

*

В ювілейному числі треба згадати друкарі, де на лінотипах або ручно складалися наші статті, де з-під машин вилітали екземпляри готової до продажу газети. Наша газета продукувалася свого часу в друкарнях д-ра Степана Слюсарчука в Мюнхені і Богдана Криницького в Авгсбурзі, а тепер виготовляється в друкарці «Логос», під технічним керівництвом Михайла Курилла, яка друкує насік п'ятдесятє число.

Друкарські робітники, — це як відомо, аристократія пролетаріату, звикла до гарячих «аристократичних напітків», що їх споживає гектолітрами. Можливо, що саме цей факт інспірував наголовок нашого коментаря.

Спв

„Азійська доктрина Монро“

Від давшого часу американська політична думка стоїть перед проблемами азійської політики безпорадно. В період урядування республіканської адміністрації осянено в Азії точку, поза якою, як видається, вже немає позитивного унормування взаємин між США і азійськими націями, зокрема з т.зв. блоку Кольombo, які вважають доцільне не включатись у великий конфлікт між Заходом та СССР і зайняти щонайменше офіційно — нейтральне становище.

Така постава цілої низки азійських держав, а зокрема Індії, викликала в Америці невдовolenня, докори на адресу «невтраліті», а то навіть і повні огірчення закиди в софістичності. Теперішні американські пляновики азійської політики воліють бачити всі азійські держави в одній, Сполученими Штатами керовані, мілітарістичні системі (ОПСАП), що, на їх гадку, давало б запоруку успішного протистояння комуністичній агресії в Азії. В дальшому американська політика вимагала від цих держав ясного і недвозначного заангажування по стороні Заходу, без огляду на їх внутрішню ситуацію.

Рупором цих вимог і такого скерування американської політики на азійську відтинку було праве крило республіканської партії. Для згаданої політики США змогли дотепер здобути наступних партнерів: Сіям, Філіппіни і Пакістан. Південну Корею і Формозу треба вважати за звичайніх сателітів, які живуть виключно з американського політичного і матеріального капіталу. Не входячи на цьому місці в обговорення потенціяльної спроможності і питомої ваги цих одиниць на азійському континенті, доведеться лише ствердити, що вони є мінімальні. Політика, яка довела до послаблення взаємин і відчуження США від держав Кольombo, а в першу чергу від Індії, починає непокоти самих американців. Як наприклад цього видмінного американського підходу, який заслуговує на пильну увагу, може служити розвідка Честера Бовлса, колишнього американського амбасадора в Індії, опублікований у «Форейн Афферс» за жовтень 1954 р. п. з. «Свіжий погляд на вільну Азію».

*

Цей американський дипломат зробив спробу вияснити американській громадській думці, чому такою, а не іншою є політика тих азійських націй, які недавно здобули свою самостійність, але вже самою кількістю населення (держави бльоку Кольombo нараховують $\frac{1}{4}$ населення всього світу) заслуговують на велику увагу, і з становищем яких доведеться в майбутньому числитись. Бовлс перевів цікаву історичну паралель між сучасною ситуацією цих азійських народів (Індія, Індонезія, Бірма, Цейлон і Пакістан) та Америкою в початковий період її незалежності. Він вказує на те, що як сьогодні Америка і СССР намагаються втягнути азійські народи в свою політику, так само в 1790—1825 рр. британці, французи і росіяни прагнули до того, щоб приєднати молоду, недосвідчену і відносно слабу американську державу для своїх плянів. Американські державні мужі того часу — Вашингтон, Джексон, Медісон, Едемс, а головно Монро — принципово і послідовно заступали думку, що Америка не може ангажуватися в жодну політичну акцію, джерелом якої є амбіціозаамериканських держав (в той час це були європейські імперіалістичні потуги). Американський президент Монро зформулював 2 грудня 1823 року перед конгресом доктрину американського нейтралітету в політику, зацікавлення, прямування і цілі якої лежать поза Америкою, і задекларував, що його країна не терпітиме жодної інтервенції на американському континенті взагалі, отже і в південно-американських державах. Південна Америка, як сьогодні Південна Азія і Середній Схід, була в 1823 році політичною порожнечею, яка притягала, мов магнет, амбіції чужих цьому континенту сил. Якраз у цьому просторі на-

магалася Португалія і Єспанія здійснювати свої імперіалістичні реквізіції і тішилися підтримкою «святого альянсу» Росії, Пруссії і Австрії. Великобританія, яка мала вже тісні комерційні зв'язки в Південній Америці, була єдиною великою потугою, яка цьому противилася і, не зважаючи на те, що недавно втратила американську колонію, згодилася на доктрину Монро, яка посередньо збігалася з її власними інтересами. Однією з причин встановлення цієї доктрини було існування засадничі відмінні по-літичних систем на континенті і в Америці.

В подібній ситуації, на думку Бовлса, знайшлася сьогодні Індія, і знов існує політична порожнечка, цим разом у Південній Азії і на Середньому Сході, в яку хочуть вдерти російський і китайський імперіалізм. США і Великобританія, як колись Англія в Південній Америці, мають комерційні зацікавлення в цьому просторі, проте існують розходження, якщо йдеться про політичну оцінку цієї проблеми. США, зайнявши позицію лідера західного світу, прямують до включення всіх азійських некомуністичних держав у західний бльок, тоді як Великобританія пропонує політику, яка подібна до політики в 20-их роках минулого сторіччя на американському континенті. Бовлс пропонує Америці ревізію політики в Азії, яка «була б супроводжена повчальним поглядом на доктрину Монро, вирішальну американську політичну доктрину, встановлену, коли ми, як вільні народи Азії, були молоді, „нейтральні“ і в небезпеці». Питання політики ізоляціонізму, найтісніше пов'язане з цією доктриною, може набрати з часом особливого значення також в азійських справах.

В новій «азійській доктрині Монро» мусить бути узгляднений один елемент, який викликає в Америці найбільше застережень і з яким, мабуть, найважче походиться тим, що є щирими приятелями азійських народів, тобто — нейтралізм. Вже само слово і його застосування до лівіща большевицької агресії, на перший погляд, видаються щонайменше ризикованими і незрозумілими.

Що є причиною цього нейтралізму?

«Насамперед більшість некомуністичних азійців є переконана в тому, що найбільша небезпека походить не від відкритої агресії з Москви або Пекіну, а від комуністичної диверсії, яка жиє на внутрішній економічній slabostі. Це веде до екстремної концентрації на внутрішньо-політичних проблемах. Подруге, вільні азійці мають довгий і гіркий досвід з західнім колоніалізмом, що спричиняє заміщення в їх взаєминах із західніми демократіями і створює підохріння щодо західної політики в Азії. Потрет, в Азії, як і в Європі, існує глибоке переконання, що червоний Китай не може бути контролюваний Москвою і що евентуально може розвинутися цілковита незалежна політику, якщо двері до зовнішнього світу залишаться відкритими».

На цьому місці доведеться ще раз повернутися до проблеми індійсько-китайських взаємин, які набрали актуальність у зв'язку з останньою подорожжю Неру до Пекіну. Доктрини, беззастережні інтервенціоністи і американськофіли з професії (в більшості — не справжні приятели США) хочуть накинути цій політиці індійського прем'єра тавро угодівства на користь СССР, зради демократії тощо. Цікавим буде однак, що вони скажуть про інформації з Пекіну, які свідчать про те, що Неру не тільки заохочував китайський комуністичний режим до відпрружнення конфлікту Схід-Захід на просторах Азії, але також намагався послідовно вплинути в напрямі поміркованості китайської постави супроти США? Якщо зважимо факт критичного і ходільного ставлення СССР до індійсько-китайського зближення і пригадамо собі нездоволене коментування советською пресою подорожжя Чу Ен-Лая до Індії, тоді, якщо краще зрозуміло інтенції Пандіта

Неру і не будемо при кожній нагоді повторювати гістеричні вигукі про переход Індії в табір большевиків. Якщо ми, згідно з тезою інтервенціоністів, мусимо прислухатися американським голосам, то прислухаймося розумним, таким, як Г. Бовлс, а не крикливим. Проблема вільного Китаю з советського бльоку і відсепарування від світового конфлікту між США і СССР лежить не тільки в інтересах тих, які бажали б бачити американську політику більш успішною, але й тих, які добавляють причини світової кризи в імперіалістичній агресії російського большевицизму, а не в «світовій комунізм».

Розглядаючи можливості політики держав Кольombo, Бовлс стверджує, що вони мають три шляхи: вони можуть, як Пакістан, відмовитися від своєї незалежності позиції, зв'язатися з західними демократіями і включитися в мілітарні пакти, відкрито підтримувані Америкою. Можливим є, з другого боку, пов'язання з червоним Китаем на Чу Ен-Лаям пропоновані коекзистенціальні бази «Азія для азійців». Нарешті вільні народи Азії можуть проголосити «азійську доктрину Монро», не заключати жодного формального пакту з однією або другою стороною (Неру відкінув у Пекіні пропозиції створення «азійського бльоку миру»), провадити власну політику і протиставитися комуністичній агресії в Південній Азії (ст. 68). Цей американський автор правильно відмічає, що Америкою інспірована, спонсорована і керована оборонна система є безвихідним застоєм і що Південна Азія тільки тоді зможе встояти перед комунізмом, коли вона сама пізнає небезпеку і буде рішена активно її протиставитися.

Якби була здійснена доктрина азійського ізоляціонізму (це слово зрештою багато краще кваліфікує поставу Індії і партнерів Кольombo), тоді у випадку дальнішої большевицької агресії в Азії вільні народи цього континенту могли б рахувати на автоматичну підтримку західного летунства і флоту, подібно до того, як в 1823 році Америка мала захисну підтримку британської флоту. Бовлс послідовно продовжує свою аргументацію про доцільність позитивного американського ставлення до «азійської доктрини Монро» і приходить до наступних висновків: «Перешкоди в здійсненні доктрини Монро для вільної Азії є ясні, численні і грі

Створім між собою мир

В Мюнхені недавно стаєся чудо. Українці різних еміграційних груп однозначно домовилися вибрати управу одного товариства. Хоч ця подія стала на зборах Німецько-українського товариства ім. Гердера, проте, враховуючи існуюче серед наших емігрантів розбіття, ця, здавалося б, самозрозуміла і дрібна подія заслуговує на особливу увагу.

Показується, що однозначні українські виступи можливі, що в певних умовах існуючі різниці відходять на другий план і серед порізничих середовищ та груп появляється свідомість, що всі є не ворогами, а братами, членами того самого народу, емігрантами, що в основі мають ту саму мету: повернутися колись до вільної батьківщини і в час переїзду на емігацію якнайдуже помогти й. В обличчі представників чужої національності наші емігранти в Німеччині показали, що вони все ж таки українці і що коли йдеться про загальну справу, то всі часом потраплять виступити солідарно.

Відмовмося від бажання верховодити

Серед умов, які склалися на такий успішний виступ, слід зокрема згадати одну, мабуть, рішальну для цього успіху. В підготовчих міжгрупових зустрічах у залі нарад представники ЗП УГВР зразу заявили, що вони не претендують на ключові пости і не бажають забезпечити для себе особливою впливу в згаданому товаристві, бо вважають плекання добрих стосунків з німецькими колами за загальну справу. Ця заява відразу розладила атмосферу, оскільки відомо, що ЗП УГВР разом із солідарною з ним групою націоналістів, підпорядкованих Проводові ОУН в Україні, розпоряджає найбільшою кількістю кваліфікованих до такої роботи людей.

Розброяні цію заяву, представники групи С. Бандери задекларувались та-кож по тій самій лінії, і в наслідок цього постановлено, щоб ключовою позицією генерального секретаря товариства обняла особа, не з'язана ні з яким політичним середовищем. Це передрішило успіх.

Хоч представник УНРади, від якої до управи ввійшла, як і вище згаданих середовищ, теж одна особа, робив застеження щодо кандидата з середовища ЗП УГВР, мовляв, ця особа часто буває в Бонні і там шкодить УНРаді, проте остаточно речник УНРади мусів поступитися, і на цьому справа виграла.

Оскільки однозначний український фронт на зборах являє собою радісний проблематичний хмару існуючої міжгрупової ворожині, варто було б з цього мального проблеску витягнути науку і ту методу, яка так добре виліплює себе в цій дрібній справі, використати для успішного поладнення інших, важливіших справ на емігації.

Отож видається, що якби кожне середовище виреклося в кожній справі претенсій на свою виключність, відмовилося від бажання верховодити, позбулося жадоби монопольного впливу і вилікувалось від уявлення про свою виключну і надзвичайну покликаність, — багато речей вдалося б нам зробити краще, солідніше і успішніше, ніж дотепер.

Наše ворогування компромітує нас

Що нам, наприклад, дає твердження середовища УНРади, що воно є сувереном України і що хто з емігрантів не підпорядкований йому, той малощо не державний зрадник і бунтар? Зрештою і оточенням полк. А. Мельника називає бунтарями тих, хто йому не підпорядкований. Тє саме робить С. Бандера, і ладний так поступати інш. Скоропадський, прихильники якого ставлять справу ви-

значення його гетьманських претенсій як першу умову будь-якої співпраці. Це відішло б, що або ми всі якоюсь мірою з один супроти одного бунгарами, або що всі... божевільні.

Не дивуймося, що чужі обсерватори так і вважають нас несерйозними. Цо наші справи помагає, що одна еміграційна група опановує підпільними методами у Великобританії громадську за пазвою організацію українців (СУБ), а друга монополізує за собою випадково подаровані її групою Бандери на виключність з'язки до Anglo-українського товариства і трактует ці з'язки як свою справу, свою заслуго, майже як визнання УНРади легальним, легітимним і т. д. речником українського народу?

Впливових британських спостерігачів націй у Східній Європі таке поступування тільки відштовхує, не дивуймося, що один визначний англійський публіцист одвертє заявив, що, обserвуючи українські групи у Великобританії, він перестав вірити — не в серйозність того чи того середовища — а в серйозність усієї української справи.

Через брак будь-якої конструктивної роботи наші політичні групи зводять завдання і безпощадну боротьбу між собою, забуваючи про те, що треба боротися тільки з ворогом. Взаємне насто роження середовищ ілюструють вище згадані застереження речника УНРади супроти працівника ЗП УГВР, мовляв, він їздить до Бонну на те, щоб шкодити УНРаді. Немов би всяки з'язки з чужими колами одного середовища були призначенні на те, щоб шкодити іншому українському середовищу!

Неправда шкодить не лише її авторові

Тим часом ці чужі кола пильно нас вивчають і слідкують за нашим поступуванням, а кожне наше твердження пильно аналізують та провірюють. Тому кожна наша еміграційна установа, публікуючи якісь речі, повинна тямити, що кожне твердження може бути, хай по часі, якоюсь мірою перевірене і що середовище, яке з будь-яких причин очакує, є зовнішньо-політично викінчене. Тим часом деякі середовища систематично послуговуються блефом, головним чином для того, щоб затримати довір'я своїх візуванців, забуваючи при тому, що в цей спосіб на довшу мету шкодити не тільки собі самим, але також і доброму українському імені.

Так кожний розважливий чоловік повинен знати, що коли, наприклад, ЗП УГВР проголошує точний текст якихсь документів з різних земель, то вони є, без сумніву, правдиві. Тут бо йдеться про зовсім конкретну річ, яку як не тепер, то трохи пізніше можна буде провірити і яка є вже великою мірою провірена. Тому шкодить сам собі той, хто твердить (як це останньо робить з підозріло «святим» обуренням орган групи полк. Мельника, паризьке «Українське слово» від 7 листопада 1954 р.), що краєві документи, опубліковані ЗП УГВР, «фабрикують у Мюнхені».

Шкодить сам собі і, на жаль, посеред теж українській справі, С. Бандера, коли перед своїм членством удає, що має з'язок з ОУН в Україні і що він має обов'язок цей з'язок з еміграцією розбудовувати. Публічно відомо, що правда є протилежна, що він цього з'язку від довшого часу безпосередньо не мав, що від певного часу він втратив і посередній з'язок і, що найважливіше, що він отримав нагану за спробу творення своїх власних, позаорганізаційних ліній і наказ ці спроби припинити.

Компромітує себе так само такий А. Власт (він же С. Бандера), коли в своїй газеті пише, що «тоді, коли всі,

включно з УНРадою, відкідали будь-які розмови з московськими імперіалістами, о. І. Гриньох пропонував створення комітету психологічної боротьби для розмов і співдії з таким же московським комітетом, під омофором АКВБ» (див. «Шляхи перемоги» від 31 жовтня 1954 р.), бо це очевидна неправда. Натомість під час відомих нарад усіх українських середовищ з представниками УКК (проф. Добрянським, д-ром Галичним, адв. Яремою і ред. Душником) в грудні 1953 р. речники ЗП УГВР відстоювали пропозицію створити український комітет психологічної війни, складений з представників усіх середовищ, і що цей український комітет мав би, коли б він вважав за доцільне, ввійти в переговори з АКВБ. Ніколи не було мови про співпрацю з будь-яким російським чи, як С. Бандера пише, московським комітетом.

Пропозицію ЗП УГВР чули і над нею дискутували десятки людей. Інш. Дм. Андрієвський виступив навіть з конкретним проском правильника такого українського комітету для психологічної війни. Однаке інші члени УНРади, представники групи С. Бандери, а за ними гетьманці, спротивилися цьому, не бажаючи, очевидно, якогось спільного для всіх органу, бо це з'явувало б усім цим середовищам руки і утруднювало б їм власну сепаратну гру, в наслідок якої відомо, УНРада таки пішла на співпрацю з росіянами на «загальносоюзний» базі.

Отже теперішнє проголошування чогось зовсім протилежного до правди можна тільки пояснити виглядами на короткотермінову гру перед своїми непінформованими візуванцями. Однаке

це прямий шлях самому програтися, як то кажуть, до останньої нитки. Але при тому безневинно терпіти теж добре українське ім'я.

Хай заговорить брат до брата

Приклади несумлінного і глупого взаємного поборювання можна множити. Однаке в обличчі ясного промінчика, що його кинув неочікуваний спільнний фронт українців на зборах Німецько-українського товариства, звернім очі на конструктивне, на можливість і конечність внутрішнього миру.

Як доказав досвід з цих виборів, цей мір і деякі порозуміння між групами та середовищами можливі, коли закинуті всякі престижні пози, коли не будемо ховатися за слова і конструкції, бо ці конструкції не є самоціллю, а мають служити Україні. В цьому пляні ЗП УГВР багато разів виступало з ініціативою в бік УНРади як цілості і поодиноких її груп (в бік УРДП і фракції ОУН в УНРаді), в бік гетьманців і багато разів у бік групи С. Бандери. Воно готове дійти тим самим шляхом, не зважаючи на дотеперішні невдачі, бо трактує і буде трактувати інші середовища не як своїх ворогів, а як своїх тимчасових противників.

Ми знаємо, що прийде хвилина, коли вся наша еміграція стане одним фронтом перед лицем ворога, цього страшного, справжнього ворога. Та поки цей час прийде, створім тепер бодай внутрішній мир між собою. Такий мир був би — з уваги на сумний стан нашого поневоленого народу і на сучасне некорисне становище нашої справи в світі — великий кроком вперед.

(-ет)

Чи є УССР „Тексасом“?

(Закінчення)

Якщо погодимося з сенатором Вайлі, то завдання українських політичних діячів «просте»: вистачити іти гладенькою, добре утоптаною дорогою старої рутини. Аргументи здавна упорядковані, навіть тексти готові. Замість писати нові меморіяли, можна переробляти давні, на версальську мирову конференцію або до Ліги націй; деколи вистачить змінити дату та підпис.

Куди складніша справа, коли під демо дротом шляхом; тоді мусимо американському (підкреслюємо, теперішньому і, віримо, тимчасовому) становищу протиставити українське становище, американській доктрині — українську доктрину.

Чи це можливе? Державний департамент заявив, що не визнав України; то чи можна вмовляти в нього, мов хворобу, що він визнав? Чи це реально, чи це поважно?

Якщо хто вважає, що нам слід стати «наструнко» і прийняти до відома тезу державного департаменту, тоді треба бути послідовним і взяти до відома також іншу тезу, що ІІ та саме міністерство проголосило вже давніше, хоч і «приватними» уставами: тезу непередрішення. Джерело обох тез те саме: усамостійнення України буде «кривдою для російського народу»; Україна творить інтегральну частину держави російського народу, єдиної суцільної російської держави, яка під цю пору переіменована на ССР; Україна не є самостійною державою, не має окремої міжнародної підметності, окремих прав, загарантованих загальним міжнародним правом і зокрема хартиєю Об'єднаних Націй. Во до цих прав належить також право на збереження існування. Або ми є підметом, який шукає стичних між своєю політикою і політикою Америки, не зважаючи на різку диспропорцію сил між нами і нею. Або ми є лише предметом, пасивним тереном політики світових великороджав.

Раз ми стали на підметній позиції і рішено постійно реагувати на дві не-прийнятні для нас тези, то мусимо відразу з'ясувати собі, що наша реакція має проходити на двох різних площинах: на вольовій — проти політики непередрішення, на інтелектуальній — проти підкопування наших прав. Протиставляючись непередрішенно, вистачить сказати тверде «ні»; не приймаючи тези про невизнання УССР, мусимо сказати «чому», мусимо як слід обґрунтувати наше становище.

Не доведемо, що уряд США склав якесь заяву про визнання УССР; але так само важко буде довести це. Мортонові і Мек Фаллові, що можна голосувати за прийняття якоїсь держави до Об'єднаних Націй і не визнавати ІІ, вважати її підметом усіх управень та зобов'язань, що випливають з хартиї Об'єднаних Націй — і відмовляти їй міжнародноправні підметності, здатності приймати які-небудь міжнародноправні управнення та

зобов'язання. Це — зasadничі речі, устійні ще практикою Ліги націй, потверджені авторитетами міжнародноправної науки; це норма, яка існує об'єктивно, незалежно від того, чи вона на руку тому або іншому міністерству закордонних справ, чи ні; але треба вміти довести її. Признаємо, що прем'єр УССР залежний від прем'єра ССР більше, ніж губернатор Тексаса від президента США, але сенатор Вайлі мусить погодитися з нами, що зasadниче так само залежні від Москви російські генерал-губернатори у Празі, Варшаві, Будапешті, Букарешті чи Софії. А панове Мек Фалл і Мортон не заперечать, що союзне міністерство закордонних справ у Москві рішноє про дипломатичні взаємини не тільки України, але Й. Польщі чи Болгарії. Прикладати в одному випадку політичний криєрій, в другому — формально-правний, це значить допускати тенденційну дискримінацію. До речі, це вже справа складніша, ніж питання автоматичного визнання членів Об'єднаних Націй, бо сателі

Історичний досвід наказу!

Однадцята річниця Конференції поневолених народів Східної Європи і Азії, яка відбулася 21—22 листопада 1943 р. в Україні, в час розгарту другої світової війни, нагадує нам про важливий, але на чужині занедбаний відтинок української визвольної політики — про співпрацю з усіма поневоленими російсько-большевицьким імперіалізмом народами.

Однадцять років тому патріоти-революціонери українського і інших поневолених народів у боротьбі на два фронти — проти націонал-соціалістичної Німеччини і большевицької РСР — започаткували новий період в історії наших визвольних змагань. Період, коли всі поневолені народи включилися в єдиний фронт революційної боротьби за свої національні самостійні держави.

Конференція поневолених народів показала:

а) що справа спільного фронту боротьби є не лише необхідною, але та-коож реально можливою;

б) що визвольна боротьба мусить провадитися за свободу не одного народу, а за свободу всіх поневолених народів, проти всіх імперіалістів, в ім'я справедливого міжнародного ладу, побудованого на взаємному довірі в цій частині світу.

Рішення Конференції

1) активно пропагувати визвольні ідеї серед найширших кіл населення всіх поневолених народів і

2) організувати національно-полі-

тичні і збройні сили на територіях всіх дружніх між собою народів — говорять про дуже реальний підхід Конференції до організаційно-політичних завдань серед поодиничних народів.

В дусі постанов Конференції українське національно-визвольне підпілля поширювало і поглиблювало концепцію спільного фронту боротьби як у теоретичному, так і в практичному аспектах. В теоретичному аспекті найвизначніший підпільний публіцист П. Полтава, майор УПА і заступник голови Генерального секретаріату УГВР, у своїй праці «Концепція самостійної України і основна тенденція політичного розвитку сучасного світу» пише так:

«Ідея міжнародного співробітництва може бути цілком зреалізована лише при умові повного здійснення принципу самовизначення народів. Доки існуватимуть панівні і поневолені народи, доки одні нації поневолюють інші, слабші від себе народи, доти не може бути мови про загальне довір'я між народами. А без такого довір'я між народами не може бути мови про якесь ефективну міжнародну співпрацю.

Сьогодні большевики не можуть упоратися з національно-визвольною боротьбою українського і деяких інших поневолених народів. Коли ж на шлях цієї боротьби стануть усі поневолені народи ССР — а цей момент приде як неминучий результат усієї большевицької політики — большеви-

цицький тюремі народів прийде кінець».

В практичному аспекті:

Лише в 1945—50 рр. відділи УПА відбули ряд пропагандивно-інформативних рейдів до Білорусії, Литви, Польщі, Східної Пруссії, Словаччини, Чехії і Румунії. Ці рейди стверджують існування спільного визвольного фронту, взаємної допомоги і широї дружби між народами, які стоять у боротьбі проти большевизму.

*

В сьогоднішній міжнародній ситуації, для здобуття нашої головної мети — державної незалежності наших народів — нам треба враховувати такі можливості:

- а) розвалу ССР з середини,
- б) війни та інтервенції.

Кожна з цих можливостей може бути нашими народами використана тільки при умові, що в усій своїй широчині буде зреалізована концепція власних сил. Цими власними силами є всі поневолені народи. Ці народи силою своїх геополітичних, господарських, культурних зв'язків уже тепер творять органічний союз майбутніх вільних народів, і їх уже під сучасну пору об'єднав: а) спільний ворог — російсько-большевицький імперіалізм; б) спільна мета — розвал ССР і відбудова незалежних національних

демократичних держав; в) спільний спосіб боротьби — національні революції, координовані за одним пляном.

На чужині ми, під тиском неприхильного до нас довкілля, дуже часто робимо зображення від цих єдиних реальних принципів і будуємо концепції на піску...

Історичний досвід, що його дали проідені етапи нашої спільної боротьби, під сучасну пору нам наказує: гідно відстоювати, популяризувати, опрацювати і поглиблювати цю реальну, бо на власних силах побудовану, визвольну концепцію. Саме тепер, коли емігрантські російські імперіалісти, а за ними певні реакційні кіла Заходу підготовлюють удар у спину національно-визвольної боротьби наших народів, на нас лежить обов'язок на кожному кроці давати належну відсіч усім цим реставраторським колам.

Важаємо, що проблема дружньої співпраці між нашими народами повинна знайти більше уваги не лише в публістичному і політичному секторах, також і наша наука має присвятити цій проблемі більше уваги.

В нашім невідряднім емігрантським політичним сум'ятті ми дуже часто забуваємо про основну і головну мету нашого перебування на чужині: під кожним оглядом допомагати нашим народам у їх визвольній боротьбі.

(кво)

ПОСТАНОВИ

КОНФЕРЕНЦІЇ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ СХІДНОЇ ЄВРОПИ І АЗІЇ

ОЦІНКА ПОЛІТИЧНОГО СТАНОВИЩА

ПОЛІТИЧНІ ЗАВДАННЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ

середньо нашого питання. Навіть посредньо! Тому, наприклад, не можуть бути для нас байдужі опінії про правний характер советських сателітів як доного, побіч союзних республік, форми володіння поневоленими державами. Скорі зареєстрування і уважне коментування опінії американського сенатора Вайлі і академіка Корецького (передова стаття в «Сучасній Україні» від 10. 10.) слід відмінити як поважний позитив. На жаль, годі сказати, щоб ця справа була взагалі поставлена у нас на належні виступи. Наприклад, із згаданої статті Корецького довідуємося про цікаву оцінку правового характеру ССР та його членів, яку висловив французький правник Кальве (ма жаль, не подано відповідних даних), — а праце не пригадуємо, щоб ця оцінка була зареєстрована в українській пресі, навіть в органах, які дають поважні і систематичні огляди американських видань. Наша преса присвятила належну увагу Сміттовому законопроекту про висилку американських амбасадорів до Києва і Менську, але не вмістила повного тексту знаменних листів, в яких державний департамент засновише до згаданого законопроекту. Не було згадки про запит ПАУК-у з 9 грудня 1953 р. про визнання УССР Сполученими Штатами, Великобританією та Канадою і про відповідь урядів цих держав.

Всі ці опінії мусимо підтрати критичній оцінці, конфіонтуючи їх з нормами по-зичивого міжнародного права і з оголіннями, що їх можна зустріти в міжнародноправній науці. Не зважаючи на утилітарну, політичну мету нашої боротьби, мусимо зберегти повну наукову безсторонність; мусимо висегрегувати тезу і аргументи, які успішно витримають вогневу пробу ворохової критики. Не можемо розраховувати на те, що нам удастися приходити стабі місця барабанним вогнем крикливої пропаганди, як це роблять деколи наші противники, бо наші пропагандивні заходи слабші, ніж ворожі.

Опрацюючи ці елементи, ми мусимо дати ґрунтovні студії, яка з'ясувала б нашу концепцію міжнародноправного становища УССР на основі її генези, права сепції і провід міжнародної підметності, на тлі загальної науки про залежні держави і зокрема на тлі аналізи форм залежності за залізною завісою.

На такі факти, як листи Мек Фалла і Мортонса, відповідь конференції ПАУК-у чи заявя Вайлі, мусимо заєтувати короткою поlemічною працею, піддаючи неприйнятну для нас тезу науковій критиці, на основі засадничої працею про правний характер УССР. Проблема — наукова, надається до наукової дискусії, тому мусимо докласти всіх зусиль, щоб вона стала предметом прилюдного обміну думками з боку фахівців, найкраще на сторінках наукового міжнародноправного журнала. Саме науковий аспект спору дає змогу витягти українську справу з темних закамарків, куди спихають її гореславні експерти з приватних чи півприватних lobbes, з запорощених кабінетів другорядних міністерських урядників. Суміжасмося, чи підтримав би сенатор Вайлі свою тезу, якби

він прочитав поважну наукову працю про міжнародну особовість УССР, зокрема якщо наше становище схвалив би у вступному слові чи рецензії якийсь американський міжнародноправний авторитет. В 1919—1920 рр. з'явилася праця про правний статут Грузії пера Ніппольда і настільки поважного французького інтернаціоналіста, як Ле Фюр; а в той час грузини ледве що виступили на міжнародну арену, ледве що рішилися повернути остаточно з «братською» російською демократією. Чому не могли б ми стромтися на такий осяг року Божого 1954, в час, коли низка українських учених займає кафедри в найпоміжніших американських університетах, коли ці вчені мають змогу говорити з американськими інтернаціоналістами на площині товарицької рівності? А між цими останніми стрінгетом такого Врайта, який порівнює міжнародноправне становище УССР з становищем британських доміній, такого Грамма, який у своїх працях про змінення балтийських держав і про Лігу націй наводить деякі факти щодо визнання УНРеспубліки, яких не зустрінеть в українській літературі (я цитую цього автора в мої еспанськомовній книзі про українську державу ХХ сторіччя); таких авторитетів, як Кельзан і Кунц, що як австрійці за всею імовірністю знають на українській справі. І ви зустрінете ряд професорів міжнародного права, які однозначно стверджують, що прийняття до Ліги націй чи до Об'єднаних націй є однозначне з міжнародним визнанням.

Не є хитка політична площа, де про збереження чи розподіл російської імперії рішиться на основі суб'єктивної оцінки фактичного стану і ще більш суб'єктивної, часто наскрізь інтуїтивної, оцінки політичної доцільності; де можна дискутувати до судного дня без висліду. De gustibus non est disputandum. Правда і в науці існують розбіжності в оцінках — у правничих науках Іх більше, ніж, наприклад, у природничих, — але у висліді поважної наукової дискусії часто виявляється, що воно випливало, наприклад, з уживання тих самих термінів у різному розумінні або з неповного ознайомлення з фактичним станом.

Хтось може зауважити: я згоден, що така праця потрібна, але чи вона нам під силу? Адже йдеться про кабінетну наукову роботу, розраховану, можливо, на роки. Чи с час на неї? Чи не прийдуть висліді запізно?

Хоч я і з'ясував міжнародноправну роботу у формі постулатів, проте вона фактично вже виконана в більшій своїй частині поодинокими українськими правниками, виконана з власною ініціативою. У праці Голуба знайдено вичерпну документацію до питання міжнародної підметності УССР, дбайливо зібрану і усистематизовану. Обмін думками на цю тему ішов на сторінках «Фенікса». Д-р Маркус простудивав право сепції УССР ґрунтovно, з питомим йому строго науковим підходом. Я проаналізував в окремій праці ці два елементи теперішнього міжнародноправного статуту УССР і, крім того, її генезу та дотеперішній розвиток; в іншій праці — міжнародно-

правну підметність УНР, правним проявленням якої є УССР. Але ці праці, здебільшого видруковані по-українському, частинно по-естонському, а частинно зовсім не видруковані, не використані для української визвольної політики і лише недоступними для північноамериканського читача. Єдине, що масно перекладено англійською мовою (заходами ЗП УГВР) — це моя невелика полемічна праця з критикою листів Мек Фалла і Мортонса. Посол Сміт зголосив її 18. 4. ц. р. до конгресового рекорду. Можемо вимагати, щоб українські правники, розкидані сьогодні по різних континентах, присвячують розрібленню питань, невідкладних з погляду української визвольної політики. Але не можемо вимагати, щоб вони цю свою роботу трактували як мистецтво для мистецтва, щоб вони писали зі свідомістю, що їхні праці залишаються похованими в архівах. І не можемо вимагати, щоб вони самі, власним коштом перекладали їх по-англійському, а то й видавали. Шоб використати цей, поки що мертвий капітал, вистачить дрібного вкладу труду і грошей.

15 липня 1953 р. відомі українські учених боронили на парламентарному форумі США місце України в міжнародній спільноті. Українські чинники, які зорганізували цю гідну маніфестацію української політичної зрілості, склали доказ, що вони здатні дати правильні напрямні українській визвольній політиці. Пора звернути увагу на засоби, які відповідали б накресленим цілям.

1. Конференція поневолених народів Східної Європи і Азії вітає героїчну боротьбу народів Західної і Середньої Європи проти німецького імперіалізму і заявляє свою повну політичну солідарність у цій боротьбі.

2. Конференція вважає потрібним розгорнути серед народів Західної і Середньої Європи широку пропаганду для ознайомлення їх з визвольною боротьбою Східної Європи і Азії.

3. Конференція закликає зробити все можливе, щоб не допустити до вивозу в глиб Німеччини чи на фронти на

ОГЛІД ПОДІЙ В УССР

„Не било, нет і бить не може...“ модерної української нації

З'їзд письменників УССР

Врешті відбувся в Києві третій з'їзд спілки советських письменників України (ССПУ), що почався 27. 10. В хвилину, коли пишуться ці рядки, ми ще не маємо советської преси з цих днів, тож поєднаємо тільки неповну інформацію на підставі вісток советського радіо.

Гідним уваги є те, що большевики дуже солідно підготували як загальносоветський письменницький з'їзд, так і з'їзд ССПУ, навіть набагато ширше і грунтовніше, ніж надзвичайні з'їзди КПСС. Справа в тому, що «колективне керівництво» пробує усунути невдовolenня письменників партійним диктатом у літературі не тоді, як це було за Сталіна, а організованим масовим тиском у пресі з боку партійних чиновників від літератури. Тепер мають голос і ті письменники, які перейшли через «сибирську дірку» і «сталінську чухавку», як писав фейлетоніст підпіля про Остапа Вишню, але це ще не означає, що не буде терору в майбутньому. Виразно на це вказує хоч би реакція партійних верховодів на виступи кількох російських письменників в час «розтечі і паніки», які назвали причини занепаду советської літератури на ім'я — винна бездушина партійна бюрократія. (Найбільш голосною під цим поглядом була повість Еренбурга «Відліга»). «Підготова» з'їзу мала на меті привернути стару рівновагу і відповідними постановами з'язти волю письменників, що почали вимамлюватися з-під партійної шкаралупи і в дальшому могли потягнути за собою інших своїх, досі застрашених колег.

В цьому пляні відбувався також і з'їзд письменників України, що, крім того, мав затнути волю наших підсортівських письменників в аспекті суто українському. З'їзд ССПУ є, здається, останнім з подібних з'їздів у всіх підсортівських республіках і їх областях, автономних республіках і країах РСФСР. В усіх цих з'їздах брали участь «представники» централі ССП, довірені російські письменники чи критики (до речі, більшість із них — це звичайні партійні чиновники). Вони виконували роль наглядачів, і тому більшість цих з'їздів відбувалася в задушливій, тяжкій атмосфері. Київський з'їзд під цим поглядом відрізнявся від інших тим, що до Киси прибули цілі екіпи російських «гостей» з Москви, Ленінграду та інших міст Росії, а також делегації інших підсортівських республік, яких не було на з'їздах ССП в інших республіках. В своїх виступах «національні» хвалили (розуміється, поруч російської) українську літературу, оповідали, що твори українських письменників поширяються, виставляються на сцені, читаються серед іх національності тощо. Одним словом, режисерія київського з'їзу нагадувала переславські святкування — нагадує намаганням за спокій національної амбіції українського народу, і не один раз у доповідях лунало слово «суверенна», «соборна», «велика», «модерна українська соціалістична нація» тощо.

З'їзд відкрив промовою Олександра Корнійчука. Доповіді виголосили: М. Бажан — про стан і завдання української советської літератури взагалі, Любомир Дмитерко — про стан і завдання драматургії і кінодраматургії і Наталія Забіла — про літературу для дітей. Програмову доповідь, з вказівками від партії, виголосив перший секретар ЦК КПУ Кириченко.

Ми не будемо на цьому місці аналізувати цих доповідей і виступів у дискусії. Зупинимося тільки над деякими основними тенденціями. В усіх доповідях і здебільшого в дискусії безнадійно повторялася нагінка на «українських буржуазних націоналістів», з якими нещастні письменники «боролися» в усіх площинах, почавши від історіософічних теорій Грушевського, а скінчивши на революціонерах підпіля, про ідеї яких не говориться нічого, проте до яких обов'язково дочеплюються «окреслення»: «люти вороги українського народу», «агенти Волл-стріту» тощо. Ці закляття мають відстражити письменників України від бажання виявляти якінебудь національні тенденції в літературних творах. На противагу національному духу висувається «любов і пошана» до всього російського; але над цим не зупиняємося, бо лінія партії під цим поглядом не змінилась.

Трагікомічними були «дискусії» про саму літературу. Не дасмо тут фахової оцінки теперішньої настанови, що різничається від попередньої лінії Сталіна не по суті, а в деталях. Вкажемо лише на деякі явні протиріччя. З одного боку, говориться про «досягнення» в літературі, а, з другого боку, дискусія і виступи доповідачів круться навколо питання: як вивести з занепаду підсортівську літе-

ратуру, як написати такі літературні твори, що промовляли б до душі читача. Як, не порушуючи партійних льодів, що заморожують літературну творчість, збудити літературу з казьонії мертваччини. З одного боку, говориться про «ріст» молодих літературних кадрів, а, з другого боку, всі алярмують, що таких кадрів немає. З одного боку, говориться про «буйний розвиток» літератури для дітей і доросту, з другого боку, всі з жахом стверджують, що діти і дорост не мають чого читати, що нема таких творів, які поривають молодь. І так стойть і в інших ділянках — поезії, драматургії, кіноматографії тощо. Але ніхто не відмежується порушити причини занепаду в усій ширині, якою є брак свободи літературної творчості, партійні окови, що хильята письменника до землі і непускають його летіти.

Тож можна без перебільшення сказати, що київський з'їзд відбувався в межах давнього «указу» Валуса. Різниця лише в тому, що тоді заборонено друковане українське слово, поширення якого було рівнозначне з відродженням української нації, а тепер, коли українська мова дозволена, забороняється національне обличчя української літератури і писан-

и і справжніх літературних творів, побудованих на загальнолюдських засадах. Во ще означало б далі формування модерної української нації. По Україніходить тінь Валуса.

П'ятнадцятиріччя «приєднання»
Західної України

На 1 листопада припадала 15. річниця з дня виходу закону ВР ССР про прилучення західних областей України і Білорусі до складу ССР. Цю дату використано для святкувань «соборності» в Україні, які поєднано було з відзначенням 37-х років жовтневого більшевицького перевороту.

З цієї нагоди в Україні, особливо в новоприлучених областях (а також на Закарпатті, в Буковині і Басарабії), ведеться широка пропаганда. В політичній площині говориться про «соборність» України, осянення якої було «єдино можливим» в рамках ССР. Одночасно розгорнено посилену кампанію проти українського визвольного руху в Україні, започатковану на весні Кириченком. Цей рух, бачите, хоче «запродати» Україну капіталістам і відірвати її від «братнього російського народу». В економічній площині підкреслюються «великі перетворення»

— сколективізація села, трактори, землеробітна техніка, нові фарби, реконструкція старих. В культурно-соціальній площині говориться про школи, бібліотеки, клуби, курорти, лікарні тощо. Про саму людину, про задоволення її духових, зокрема національних, потреб говориться лише загальнішими. Вона має бути вдovолена цифровими даними «досягнень». Ця тримісячна наполеглива кампанія і її головні тенденції вказують нам, в чому советський уряд старається переконати українську людність, враховуючи основні елементи її невдоволення і антисоветського наставлення.

Новий підручник «політичної економії»
Московська «Правда» від 8. 10 видає довгу, непідписану статтю про «Шістнадцятиріччя «політичної економії», в якій переведено зміст цього підручника, виданого Інститутом економіки АН ССР. Цей підручник не є властивою жадною сенсацією, а мусів від появитися в зв'язку з зміною деяких політичних настанов ЦК після смерті Сталіна і частковою зміною економічної політики (продукція товарів широкого вживання, реорганізація сільського господарства і переставлення його на вирощування промислового сировини, городини, овочів тощо).

Сталін уже не «корифей», «геній» і майже рівнорядний співробітник Леніна, а тільки «великий соратник і учень Леніна». Під тим кутом мусіли бути змінені всі місця в попередніх підручниках.

В порівнянні з попередніми підручниками знесено тільки ті зміни, які були накреслені в минулому році під час серпневих і вересневих пленумів ЦК КПСС. В рецензії підкреслюється «прискорений розвиток всіх галузей суспільного виробництва з рівночасним розвитком продукції виробничого устаткування», «спрощенням апарату керування» тощо. Що ж воюють змінами

Зупиняюся тільки над питанням експлуатації робітника, радише над тим, як советські «теоретики» пояснюють що експлуатацію теоретично. Найбільш характеристичним з цього погляду є те, що проблема «національного прибутку» і «соціалістичного накопичення», що є вислідною в першу чергу концепцією продукції, собівартості товарів і системи советської торгівлі, яка є одним з основних джерел експлуатації як робітника, що продукує даний товар, так і консumentа (податок від обороту), — розглядається зорізно, окремих розділах (окремо собівартість, окремо торгівля і окремо «соціалістичне накопичення»). Крім того, поміж цими розділами подано розділи на цілком інші теми. Отже йдеється про те, що людина, що вивчає советську політичну економію, не здогадається зіставити всі ці проблеми советської економічної структури і не «відкрила суцільну систему визиску працюючих. Обговорюючи торгівлю, мовиться тільки про йї «позитивну роль», тобто як метод розподілу дібр між населенням, і, звичайно, не згадується про використання торгівлі для стягнення з робітника і консumentа якнайбільших зисків для держави. Подібно розглядаються елементи собівартості товарів. В цій штучній конструкції великий «національний прибуток» не є вислідом усіх складових елементів і в першу чергу експлуатації народу, а вислідом «переваг» советського «планового» і централізованого господарства над капіталістичним.

Говориться також про «перехід до комунізму». При цьому цялк не затирається міркування теоретиків комунізму про «відмінність держави» і повну економічну децентралізацію. Вся настанова підручника протилежна — вона склавася всеохоплюючою централізм держави і повну економічну монополію. «Перехід до комунізму» базується лише на формулі, що кожний буде «діставати відповідно до потреби», працювати «відповідно до спроможності» і що не буде примусу праці. Але з жалом стверджується: «Однак при соціалізмі праця ще не стала першою життєвою потребою людини».

П. С.

знов т. Вербівським. Ось його текст:

«1. Відмінні наказ Дрогобицького облВНО ч. 662 від 4 серпня 1954 р., залишивши в силі наказ Дрогобицького облВНО ч. 145 від 17 травня 1954 про звільнення Повстенка Володимира Івановича з посади директора середньої школи ч. 1 м. Дрогобича..

«2. Відповідно до § 1 цього наказу звільнити Повстенка Володимира Івановича з посади викладача фізики і математики 8—10 класів Дрогобицької середньої школи ч. 1 м. Дрогобича..

Помилку ніби й виправлено. Але справа в тому, що на руки Повстенку одержав не перший і не третій наказ, а другий, де лялько говориться про «власні бажання».

І. Вербовкін

(«Радянська Україна», ч. 216)

3 СОВЕТСЬКОГО ЖИТТЯЧОМУ ПАСАЖИРИ
ЧЕКАЮТЬ НА НОВИЙ ГРАФІК?

Складаючи літній графік руху пасажирських поїздів, управління Південно-Західної залізниці не вжило заходів до поліпшення пасажирських перевозок по окремих відділках залізниці. Ось кілька фактів.

На дільниці Коростень-Білокоровичі раніше була достатня кількість приміських поїздів, і, зокрема, ходив поїзд Коростень-Лутині, який перевозив багато робітників, що працюють на підприємствах Коростеня.

За новим графіком поїзд із Білокоровичів у Коростені відходить ранком і зразу ж повертається назад. А як же повернутися з Коростеня робітникам, що там працюють, або колгоспникам, які приїхали в місто на базар? Доводиться чекати до пізньої ночі.

Таке ж становище і на дільниці Коростень-Новоград-Волинський. Важко добратися від станції Новоград-Волинський до станції Шепетівка. На добу тут припадає лише два поїзди далекого слідування, в яких дуже важко сісти.

C. Бурчаленко
(«Радянська Україна», ч. 220)

КОЛИ Ж ВУДЕ СПОРУДЖЕННА
ІРКЛІВСЬКА ЛІКАРНЯ?

Вже давно Черкаський обласний будівельний трест почав споруджувати ірклівську районну лікарню. Як працює цей трест, видно з того, що будівництво лікарні й досі не закінчено. Зокрема зволікається спорудження хірургічного корпусу та інших важливих об'єктів. Треба сказати, що і якість будівництва невисока. В 1952 році було здано в експлуатацію приміщення амбулаторії, але вже зараз потребує капітального ремонту, бо балки горішнього перекриття завалились, стіни потріскалися. Будівельні роботи, виконані в цьому році, теж потребують переробки.

Зарах спорудження ірклівської районної лікарні припинилося зовсім. Керівник Черкаського обласного будівельного тресту т. Петрусович тільки обіцяє посилити роботу, але ці обіцянки не підкріплюються практичними діями. Лікарня не була здана в експлуатацію і в цьому році...

B. Шевченко
(«Радянська Україна», ч.

Нове обличчя осі Москва-Пекін

«Правда» з 12 жовтня опублікувала комюніке про переговори між урядами ССРР та КНР у Пекіні і сім дипломатичних документів, які зафіксують вислід домовлень, а саме:

1) декларацію про советсько-китайську співпрацю та оцінку міжнародного становища; 2) декларацію про ставлення до Японії; 3) комюніке про передачу воєнно-морської бази Порт-Артур; 4) комюніке про передачу советських акцій мішаних підприємств на користь КНР; 5) комюніке про науково-технічну співпрацю; 6) комюніке про будування залізничного сполучення між Лянчжоу — Урумчі — Алма-Ата; 7) комюніке про угоду між ССРР, КНР та МНР (Монгольська Народна Республіка) про будування залізничного сполучення між Дзінніне — Улан-Батор — Улан-Уде і встановлення безпосереднього переїзду.

Ці документи були підписані в результаті переговорів між комуністичною верхівкою пекінського уряду і советською делегацією в складі: Хрущов, Булганин, Мікоян, Швернік, Александров, Шепілов, Фурцева, Назрідінова, Степанов і Юдін, яка перебувала в Пекіні від 29 вересня до 12 жовтня на святі п'ятих роковин постання КНР.

Поступки Кремля на користь Пекіну

Метою переговорів, як читаємо в комюніке, було унормувати советсько-китайську взаємину і оцінити міжнародне становище.

Правною базою цих взаємин надалі остаються, договір про советсько-китайську дружбу від 14 лютого 1950 р., принципи та цілі ОН. Ужитим у декларації словом «в повній однозначності» Китайська Народна Республіка (аргументом у контрапротиварію) підкреслює, що дотепер співпраця в повній однозначності не було. Здається, що це є також причиною наведення в декларації точної інтерпретації духу договору як у внутрішньому розумінні взаємин, так і щодо політичної цілеспрямованості та однозначності в зовнішній політиці. Декларація перераховує засади дружби, а саме: рівноправність, взаємну вигоду, взаємне пошанування державного суверенітету та територіальної цілості і принцип консультації та співвіртування в усій зовнішній політиці.

Що не все було в «повній однозначності» і «згідно з принципами духа договору 1950 р.», доводять саме заключені умови, які звичайно немов реєст дотеперішніх найпекучіших кривілів заподіяних Москвою червоному Китаєві. В умові про виведення советських збройних сил із спільні використовуваної китайської воєнно-морської бази Порт-Артур і про перехід цієї бази в «повне» розпорядження Пекіну ССРР зобов'язується передати все військове устаткування і до 31 травня 1955 р. вивести всі свої збройні сили.

Свідченням про другу кривду є умова про передачу советських акцій мішаних підприємств в Сінцзянській провінції і в Дайрені у повну власність КНР. Ця передача має закінчитися вже до 1 січня 1955 р.

Три інші умови, а саме про науково-технічну співпрацю, про будування залізниці між Лянчжоу — Урумчі — Алма-Ата і про залізничне сполучення між ССРР, КНР та МНР, а також додаткові умови про удилення КНР довготривалого кредиту в висоті 520 мільйонів рублів, про допомогу в розбудові 15-ти промислових підприємств і раніше підписана умова про вивівнення 141 підприємства машинами (на суму коло 420 мільйонів рублів) — лише зафіксують бажання Москви дати допомогу для КНР, яка їй потребна, щоб вступити на шлях «соціалізму», проголошеного новою конституцією. Реальна допомога в цій ділянці мінімальна. Ішлося більше про певну політичну демонстрацію.

Узгіднення зовнішньої політики

Дві спільні советсько-китайські декларації, а саме — про співпрацю та оцінку міжнародного становища і про ставлення до Японії, дають зарис концепції зовнішньої політики осі Москва—Пекін на найближчий час. Ця концепція умотивована дотеперішнім курсом «відпружнення міжнародного становища». В дійсності це узгіднення дас проспекцію агресивного пляну зміни дотеперішнього укладу сил на Далекому Сході.

Вісі Москва—Пекін, виходячи з того, що США

1) окупують Японію,

2) окупують частину території КНР (Тайван) і підтримують «ворожку китайському народові кліку Чан-Кай-Шека з метою підсилювати ворожечу на Далекому Сході»;

3) організували агресивний Тихоокеанський пакт і ОПСАП, які загрожують

«безпеці і національній незалежності країн Азії».

4) підтримують двоподіл Кореї і діють проти мирного укладення взаємин в Індо-Китаї і Кореї;

5) блокують допущення КНР зайняти законне місце в ОН, постановляє консультуватися з метою установити одностайну політику, спрямовану на розбиття загроз, створених Заходом. «Сучасне становище в Японії, — говориться в комюніке, — викликає умотивоване побоювання, що вона може бути використана в агресивних планах», тому ССРР і КНР вірять, що «японський народ знайде достатні сили, щоб стати на шлях визволення від чужої залежності і на шлях відродження своєї батьківщини». «ССРР і КНР вживуть заходів з метою нормалізувати взаємини з Японією і заявляють, що Японія дістала повну підтримку в своїм прямуванням до встановлення політичної і економічної співпраці з ССРР і КНР; також дістаниуть повну підтримку всі заходи з її боку, скеровані на забезпечення умов для її мирного і незалежного розвитку».

Ці пункти декларації звучать як залишки до громадянської війни в Японії, що були створені передумови для переходу її до східного блоку. Справа Тайвану (Формози) в декларації поставлена на одному рівні з Кореєю і Індо-Китаєм і заражена до актів «прямої агресії», не співідніх з завданнями миру і відпружнення на Далекому Сході, які повинні бути роз'яснені глобально.

Оцінка пекінських актів

Пекінські акти і тло, на якому прийшло до їх підписання, тобто святкування п'ятиріччя постання КНР, святочні промови Хрущова, Мао-Тсе-Тунга, Чу-Ен-Лая і інших, доводять, що непорозуміння між союзниками усунено. З конфлікту Пекін вийшов переможно.

СИЛОЮТИ МІЖНАРОДНОГО ЖИТЯ

Стратег ОПАП-у

У зв'язку з створенням Західноєвропейського союзу (ЗЕС) і внеском про прийняття Німецької Федеративної Республіки (НФР) до Північно-атлантичного пакту (ОПАП-у) рада цієї організації признала головному командуванню нові компетенції, а саме: право контролю над кадрами і вишколою, зміни регламентів, стратегічного розміщення сил, в тому числі і майбутніх німецьких, і підпорядковувала йому всі збройні сили ЗЕС-у. Ця далекосяжна постанова висунула в світі рамп міжнародної політики особу головнокомандувача збройних сил ОПАП-у, американського чотирізіркового генерала

Альфреда Максиміліана Грюнтера, який від травня 1953 р. заступає на цьому посту теперішнього президента США Айзенгауера і теперішнього шефа штабу американської армії, генерала М. Ріджвея.

Приглянемося близьче особі і кар'єрі цього вояка, обтяженого відповідальністю за безпеку і долю Європи.

Альфред М. Грюнтер народився 3 березня 1899 р. в малій населеній пункті Плейт Сентр, штат Небраска, в родині видавця тижневика «Сигнал». Як 15-літній юнак, на початку першої світової війни Грюнтер написав у газеті батька статтю про високих вояків, вимагаючи вжити відповідні гроші на вивівнення бібліотек. Щоб заспокоїти біль батька, завдані таким висплутом, він прирік вступити до війська. Для тенденційного юнака середнього росту в час, коли вимагалася від вояка фізична кондіція, це була справді посвята.

При кінці першої світової війни він закінчив кадетську школу в Вест Пойнті на четвертому місці. Командир школи дає йому таку оцінку: «Підхорунжий Грюнтер є в теорії безперечно перший, але нездатний триматися в сідлі розбірканого коня».

Кар'єра молодого лейтенанта в бойовій частині була обмежена. Лише велика любов до математики та воєнної теорії і велике знання в цих ділянках пробили юнакові дорогу до школи генерального штабу у Форт Левенвірті в штаті Канзас, яку він закінчив у 1939 р. Від цього моменту вся дальша вояцька кар'єра Грюнтера зв'язана з працею в генеральному штабі. Грюнтер здобував репутацію «найпрезідіншого пляновика в уніформі».

Властива кар'єра полковника Грюнтера починається 1 серпня 1942 р., з хвилиною покликання його генералом Ай-

зенгауером до свого штабу в Лондоні. На посту заступника шефа штабу полковник Грюнтер вибивається як першорядний пляновик і стратег, який вміє холодно калькулювати і далекозоре передбачувати. З початком 1943 р. Грюнтер дістає ступінь однозіркового генерала

зенгауером до свого штабу в Лондоні. На посту заступника шефа штабу полковник Грюнтер вибивається як першорядний пляновик і стратег, який вміє холодно калькулювати і далекозоре передбачувати. З початком 1943 р. Грюнтер дістає ступінь однозіркового генерала

стись фактично до висилки совєтських спеціалістів.

В центр переговорів китайці поставили також справу «визволення» Тайвану (Формози). Присутність маршала Булганина доводить, що переговори відбувалися на найвищому щаблі мілітарної ієрархії. Як відомо, Кремль як у справі Формози, так і Китаї та Індо-Китаю гальмував активність КНР, стараючися передусім наслідком внутрішньо-політичних змін у КНР. Нове становище включно характеризує наведена Хрушевим китайська проповідка: «коли народ дихає, постає буря, а коли він маршує, трясеться земля».

Під час останнього тижня перед святкуваннями пекінський режим зробив баланс внутрішньої політики і створив нову базу для своєї діяльності. Найважливішим фактором цього балансу є переміщення господарського оперета з селянства на робітництво. Це передставлення зафіксувало вже нова конституція. Господарство КНР, за оцінкою пекінського режиму, перебуває тепер у «перехідному етапі до соціалізму». Конституція передбачає тимчасове, лише за НЕГ-у, заміщення між різного роду соціальними класами. Боротьбу з «куркулями», «клясою націоналістичної буржуазії», «капіталістичною власністю» заборонено в ім'я потреб індустриалізації країни і затверджено як «троцістську акцію». Здається, що боротьба між прихильниками «індустриалізації» і «єдиного демократичного фронту робітників та селян» ще не закінчилася. В цій справі ССРР має великий вплив, а він підтримує лінію боротьби з «куркулями». Розвиток цієї проблеми має важливе значення не лише для комуністичної стратегії у внутрішній політиці, але також для взаємин з ССРР, бо процес індустриалізації залишив у великий мір від допомоги Москви. Якщо Хрущов міг давати лише стратегічні поради в дусі непримиреної боротьби з «ворогами народу», то Мікоян, що мусів усталювати програму господарської допомоги, напевно лив зимну воду на голови прихильників індустриалізації. Допомога ССРР є мінімальна і обмежу-

(Далі на 8. стор.)

вого шефа. «Коли почуються, — каже Жуен, — кроки Грюнтера, то можна подумати, що росіяни вже маршують у Надрайнічину, коли вони входять до кімнати, з обличчя можна вичитати, що росіяни вже вже в Меці, а коли вони відкриють, то можна побірити, що вони вже перемаршували під Тріумфальною Аркою». Це може характеризувати, з яким поспіхом і серйозністю Грюнтер взявся за своє завдання. Реальний калькулятор і математик, Грюнтер з усією поважністю оцінює силу ворога і свої спроможності йому протиставитися. Виходячи з заłożень відомої американської стратегічної теорії «нью-лука» і двох стадій майбутньої війни, тобто оборони і атомової відплати, він найбільшу увагу присвячує створенню оборонного щита, який був би здатний перший удар ворога, удар советських танкових дивізій і атомового та ракетного летунства і впроваджувати тридцять днів виконувати роль гальма на малому, 200-кілометровому просторі від Одри до Райну.

У своїх рахунках і вдачі Грюнтер не покерист, а бриджист (він написав книжку на 328 сторінок про теорію і практику гри у бриджа), який не блейфом у самій грі, а холодною калькуляцією ще при самій ліцитації наявних сил виносить рішення щодо самої гри. Такими його козирями є стратегічне летунство, яким у ризикований грі «великого шлема» атомової війни він хоче виграти не лише один робер, а всю партію. «Без достатніх летунських збройних сил — сказав Ріджвей в одному інтерв'ю, — наші стачовище є безнадійне». В цьому реченні відбивається весь революційний напрімок мілітарного думання Грюнтера. Як кожен бриджист, він знає, що насамперед треба стягнути козир і що так починається гру також противник, тобто, що спочатку приде до розбиття американських летунських баз, залізниць і доріг і що в безкозирному етапі, на просторах, спущених атомовою зброєю, рішатимуть звичайні пішаки, тобто маршируючі, обладовані різним тягарем піхотинці, «бійці пустині», і легкий, пристосований до бездоріжжя танк.

З свого звання стратега Грюнтер глумує: «С два звання, в яких аматори більше осiąгають, ніж професіонали: в простиції і керівництві війною». В цій фразі відзеркалюються не тільки скромність і долот, але і погорда до майбутнього характеру війни.

Справ

НА МІЖНАРОДНІЙ ШАХІВНИЦІ

Німеччина в полоні «коекзистенції»?

Виступаючи з промовою перед пресо-вим клюбом у Вашингтоні під час свого останнього перебування в США, д-р Аденауер вжив одного слова, яке спричинило не тільки замішання в калькуляціях державного департаменту, але дало притоку до далекосяжних міркувань про майбутні шляхи німецької зовнішньої політики. Це, на перший погляд, невинне слово ззвучить *treaty*, тобто угода, умова, договір, пакт тощо. Республіканські журналісти, почувши цей зворт, були перестрасні, і щойно вияснення, що в Бонні зроблено неточний переклад, їх заспокоїло (німецьке слово *Abkommen* мало б прозвучати по-англійському як *agreement*). Але саме слово і його погані англійський переклад не стали б причиною такого сквилювання в Америці, а тим більше великої заінтеригування в Німеччині, якби воно не було вжите в зв'язку з певною, точно визначену по-літичною ситуацією і концепцією.

З'ясовуючи загальну ситуацію і цілі, до яких повинен прагнути Захід, д-р Аденауер назвав чотири пункти, в яких скоплені засадничі проблеми сучасної політики:

1) народи Західу мусять насамперед забезпечити свою свободу і мир через об'єднання для спільнот оборони;

2) вони мусуть створити здорові і стабільні економічні відносини у вільному світі, а також гарантувати кожному свободу і соціальне забезпечення;

3) вони повинні підготуватися для майбутності тим, що форми асоціації матимуть чисто дефензивний характер і включатимуть усі елементи, яких вимагає система колективної безпеки;

4) народи Західу як регіональна група повинні спільно — так, як це передбачено в статуті Об'єднаних Націй — вступити в угоду регульовані взаємини з советським блоком, взаємини, які давали б усім учасникам безпеку перед кожною агресією.

Не знати, що було тією причиною, яка найбільше спонукала д-ра Аденауера до твердження, яке викликало тільки скепсис в американській пресі. Можливо, що Аденауер бажав утихомирити роздратованіх партнерів урядової коаліції, які висувають подібні застереження до його французької політики, як і соціал-демократична опозиція. Можливо, що йому довелося зробити поступки русофільським тенденціям певних німецьких кіл, зокрема німецького комерційного світу і націоналістичних середовищ. Треба припустити, що в обмін за домовлення щодо Сардини він виявив згоду провадити тепер «елятичнішу» політику су-проти ССР.

Для крашого зрозуміння цього виступу німецького канцлера буде доцільним ще раз реконструювати його генеральну концепцію західнонімецької політики. Аденауер твердо і послідовно обстоює думку, що передумовою справжньої німецької політики є включення її в західну оборонну систему, політична сувереність і автоматичне обзброєння. Він твердив і твердить, що об'єднання Німеччини матиме реальні шанси, якщо Німеччина буде сильною. На його думку, взаємини з ССР можуть бути нормовані тільки з позиції сили. Сьогодні існують уже дані на те, що Німеччина в скромному часі буде обзброєна і що прийде до повного усамостійнення німецької політики. Отже Аденауер ослінив максимуму своїх плянів і мусить тепер робити висновки для дальнього проспектування німецької закордонної політики.

Проблема німецького об'єднання аж надто сильно хвилює Аденауера, який розуміє небезпеку існування двох Німеччин не тільки в державно-правовому розумінні, але також і в психологічному і національно-політичному. Включення Німецької Федеративної Республіки в західній блок і советська суверенізація другої частини німецьких земель зафіксував стан двоподілу на довгі роки. Аденауер прийшов, мабуть, до висновку, що після обзброєння Німеччини і її політичного усамостійнення, Захід, а зокрема Америка, в справі німецького об'єднання йому більше не допоможуть. Отже Німецька Федеративна Республіка дбайливо сама про справу об'єднання. Німецька публіцистика зустріла з вдоволенням цю промову Аденауера і пропонує йому діяти в цьому напрямі далі. Існують побоювання, що німецька політика опиниться в порожнечі, коли інші країни, наприклад, Великобританія, Франція чи навіть США, погодяться так чи інакше з «коекзистенцією».

Можна додумуватися, що німецький канцлер не є аж надто вдоволений спробами наладання добрих французько-советських взаємин і що він також шукає можливості зневалізувати ці статі, завжди проти Німеччини спрямовані обійми. Не повинно також запанувати

велике здивування, якщо б у скрому часі вийшла з німецьких офіційних кіл ініціатива, подібна до французької, і було б передчасним твердити, що большевики її відкинуть. Про це свідчить один пасус з промови Молотова, яку він виголосив 6 жовтня у східному Берліні, заявивши: «Існує достатня причина для того, щоб взаємини між ССР і Німецькою Федеративною Республікою почали також розвиватися на більш здоровій базі. Вистачає пригадати, які, наприклад, великі можливості існують на відтинку економічних відносин, що сприяли візначені користі».

Вже тепер відбувається закулісова розграх між німецькими і французькими русофілами за здобуття прихильності ССР. Аденауер думав, правдоподібно, про можливості німецької політики (зовнішньої, а тим самим і політики об'єднання) у фазі «мирної коекзистенції». Німеччина хоче пристосуватися до існуючих відносин, які в теперішній ситуації виглядають незмінними. Аденауер погодився, мабуть, з цим станом і шукатиме доріг, які обіцяли б, що совети дозволяють на зближення двох німецьких держав. а будучи колись певними, що Німеччина з самостійним партнером, з яким можна договоритися про інші справи, вони дозволяють і на німецьке об'єднання.

З питанням «мирної коекзистенції» і також проблемою об'єднання Німеччини доведеться пов'язати в свою чергу аспекти німецької східноєвропейської політики. Коли вже тепер курсують згоди про конечність договорення з ССР, а слова д-ра Аденауера були таки підчісним іншим, як наятком на можливість пакту ненагрессії, тоді треба запитатися, яким

буде німецький підхід до Сходу Європи. Насамперед варто проаналізувати одну засадницю справу, а саме, скільки Німеччина готова заплатити за об'єднання? Чи досить буде росіянам нового Раппально? Чи не була б Німеччина згідна на легалізацію дотеперішнього стану після німецького об'єднання у добі «коекзистенції»? Ми не можемо підтвердити, що німецька політика містить у своїй програмі погляд про потребу визволення народів Східної і Середньої Європи. Загівлення Німеччини цими країнами обмежується звичайно до питання репатріації німців-утікачів на терени їх колишнього перебування. Співпраця німців з еміграціями цих народів зводиться якраз до контактів між німецькими і іншими віткачами.

Німецьке зацікавлення «мирною коекзистенцією» буде завжди небезпечно, ніж американське або англійське. Американці не бажатимуть аж надто трив'ягого співіснування вже тому, що рівнізують за домінуючі позиції в усьому світі. Британці говоритимуть про «коекзистенцію», торгуватимуть навіть з Китаєм, але завжди шукатимуть щілин для «мирного» відколювання від ССР націонал-комуністичних його партнерів. Німецькі розуміння «мирної коекзистенції» відрізнятиметься тим, що воно, якщо офіційно перейде, буде таки щирим. Найважливіше те, що воно буде обтяжене історичним шуканням німецько-російської співпраці і концепцією про розподіл впливів на Сході Європи.

Саме тому німецьке інтерпретування «коекзистенції» і віддається загрозливим, тим більше, що мас резонанс на найвищому щаблі.

У Вашингтоні республіканці в меншості

Американські вибори «на половині дороги» (mid-term) хоч і закінчилися успіхом демократів (палата репрезентантів — 232 демократи; 203 республіканці; сенат — 48 демократів, 47 республіканців і один незалежний, який стівпрацює з демократами), але не таким великим, щоб він міг захистити рівновагу сил і спричинити зміну політичного курсу. Пересування в обох палатах було тільки поразкою правого крила республіканської партії, яке має досить погану оцінку в американському політичному житті. Переважаюча більшість прихильників сенаторів Новленда і Мек Карти прогала у виборах на користь демократичних кандидатів.

Вирішували в основному питання внутрішньої політики, а головно місцеві соціальні аспекти. Якраз у цій ділянці республіканці були завжди слабшими і за два роки своєї адміністрації не спромоглися дати нову соціальну програму замість рузвелтівсько-труменського «нью-ділу», який при всіх своїх недоліках таки найбільше відповідав потребам працюючих мас. Демократична партія спромоглася виставити кандидатів на пости сенаторів і губернаторів більш вироблених і ділових людей. З цієї майже причини, більшість губернаторських постів (26 демократів на 48) перешла в руки демократів. В штаті Нью-Йорк виграв вибори демократ В. Аверел Гарріман, відомий американським дипломатом. Також у стейті Іллінойс, що є одним з центрів демократів, виграв ліберальний сенатор Дуглас проти ставленника Мек Карти і цим посилиться позиція Стівенсона при підготовці до наступних президентських виборів. В Орігоні, старій твердині республіканської партії, перейшов сенатор Річард Л. Нойбергер, ліво-зорієнтований демократичний публіцист, перемог якого свідчить про перевесу

переміни, бо її дотеперішнє плянування велося на двопартійній базі (bi-partisan) і не викликало застережень по обох сторонах. Можливо, що президент Айзенгауер покличе когось з чоловіків демократів для співпраці з Даллесом, як уже було з цим останнім за часів демократичної адміністрації. Єдиним, на чому демократи могли б настоювати, є формальне затвердження політики контейменту, яку республіканська екзекутива переводить на практиці і тільки від впадку до випадку прикриває її голосними заявами про «визволення», непогодження з поневоленням народів Східної і Середньої Європи тощо.

Для самого президента Айзенгауера таке пересування сил не спрятиме великих труднощів. Він особисто властив більше зближення до демократичних кіл і має між демократами багато приятелів. Дотепер опирається на обох партіях, тобто поміркованому крилі республіканці і більшості демократів в обох палатах. Непорозуміння спричиняла постава республіканської правиці, з лідерами якої Айзенгауер мав постійні розходження. Ці вибори не принесли нічого нового. Якщо вони взагалі мають більше політичне значення, то це покажеться в майбутньому, а найкорінше хіба що при наступних виборах.

Помер Г. Елерс

В особі президента парламенту Германа Елерса Німецька Федеративна Республіка втратила одну з наймарантініших політичних постатьей. Цей, що досить молодий німецький політик (50 років) був не тільки візиревим керівником післявоєнного німецького парламенту, але також заслуженим евангелицьким церковним діячем. Як речник евангелицьких християн, Елерс займає у німецькій християнській демократичній партії (ЦДУ) впливове місце і був заступником голови партії Аденауера.

Герман Елерс народився 1 жовтня 1904 р. в Берліні і відвідував там гімназію. Правничі студії закінчив він у боніському університеті. В 1930—37 рр. активно ангажується в суспільній діяльності евангелицької церкви і зазнає переслідувань з боку націонал-соціалістичного режиму за принципову оборону церкви і релігії. В часі війни служив як старшина в протиетапунській артилерії. Після війни був вибраний старшим церковним радником в Ольденбурзі. 1949 р. здобував собі місце в німецькому парламенті, а 11 жовтня 1950 р. вибрано його президентом найвищої законодавчої інституції НФР.

Померлий був не тільки технічним керівником німецького парламенту. Великий ерудит і темпераментна особа, він брав активну участь у партійному житті. Чекали його великі завдання не тільки в самому парламенті, але ткож у най-

ближчому засаді його діяльності, тобто в Нижній Саксонії, де він хотів активно включитися у вибори до краївого парламенту і тим самим до краївого політики. Він входив до кола найповажніших кандидатів на пост німецького канцлера і голови християнсько-демократичної партії. Хоч сам він був глибоко віруючим християнином, проте принципово заступав позицію чіткого відмежування політики від церкви, і є відомий з самого знаменитого вислову, що «ЦДУ не є церквою, а церква не є ЦДУ».

Елерс належав до тих осіб, які, живучи в Німеччині в часи націонал-соціалізму, мали відвагу чесно і одверто заступати свої погляди, рискуючи професійною кар'єрою і навіть персонально. Німецький народ утратив у його особі не тільки надійного політика, але в першу чергу принципового демократа, який докладав усіх зусиль, щоб привернути Німеччині добре ім'я в міжнародній спільноті.

3 невідповідного джерела

Звідомлення комуністичних перебіжників, колишніх ембредистів і інших соцістських бюрократів зачислюються до найбільше почитних матеріалів у країнах західного світу. Навіть у далекій європейських справах Австралії появилася в жовтні в двох часописах, а саме «The Sun-Herald» і «The Sunday Advertiser» цикли статей одного ембредівського перебіжчика, який прибув у 1949 р. в Австралію, втікши з ССР. Звідомлення цього ембредиста не є підписані, бо він, згідно з редакційним вступом, побоюється засудження, а тому, що подано причини його втечі, можна припустити, що він допустився якось службового проступку.

Його репортажі цікаві тим, що він брав участь у боротьбі проти українсько-визвольного руху, помагаючи нищити підпілля і тероризувати населення Карпатської України, де він перебував в 1945—48 рр. Цей е

100 чисел — 200 тижнів — 4 роки

Дозвольте познайомити!

Мені припало завдання представити шановному читацтву «Сучасної України» редакційний колектив нашої газети. Ця функція не завжди приемна, а головно тоді, коли конспірація не дозволяє згадувати псевд і до кожного аноніма треба чіпляти «визначний революційний публіцист», щоб замаскувати конфуз і те, що про людину нема чого сказати. На

Директор в-ва телефонує з друкарнею, але не в справі рукописів...

щастя, в нашій редакції нема кандидатів на майбутніх «вождів», є звичайні собі смертельники, які навіть зацікавлені в тому, щоб читацтво пізнало їх зблизька. Мое представлення постарається це зробити.

Відкрито говорячи, це навіть обов'язок редакції, виставивши своїх читачів на протизі 100 чисел газети на пробу терпеливості, кінець-кінцем сказати їм дещо більше про того, хто заповнює сторінки нашої газети стратегічно-тактичними концепціями і великопрострінними міркуваннями, а який з вродженої скромності задоволяється трілітерною комбінацією «мрт». Сучасники, а тим більше приїденші покоління повинні дізнатися, кому мають завдячувати вибагливу, для витонченого смаку призначну літературну сторінку і вміщування — невігласи кажуть, що це пар-

Куми при «ломці»
метранпаж — Михайло Утриско
гол. редактор — В. П. Стаків

тацтво богомазія — справжніх перлин сюрреалістичного мистецтва. Їх з великою запопадливістю підшукує наш літературний редактор, що підписується І. К. Не розшифрувати коду «ет» або прямої риски в дужках (—) значить скрити перед майбутнім літописцем публіциста, що боліє політично непрincipівістю своїх однокраїн і що на ділі бажає більше внутрішнього українського миру, ніж це йому приписують не завжди добре до нього настроєні його оппоненти, навіть деякі товариці юних днів. Не дати хоча б загальлю сильветки особи, що під Л. Корбут чи лікт дас барвисті репортажі і успішно проповідус виборчий вигравши Аденауера — це значило б унеможливити читачам відшукати автора, щоб одержати від нього інформацію про німецьке кулінарне мистецтво і про політику німців під час їх наступного «походу на Схід...»

Але приймім, що я відкрив заслону криптонімів вище згаданих колег — що тоді? Чи вже маємо образ нашої редакції? Не знаю, чи могло б бути щось більш недоречне, як ствердліва від-

повідь на це питання. Бо що значить хата без тата, а редакція без головного редактора? Як у наших «п'емонтських» стосунках можна обйтися без «східника», який править «культуртрегерам» мову? I тому погодімося, що на самий вершок, наче на гору колону, треба посадити «мовний бич» і маскат головновідповідального редактора. Бо хоч ми і не монархісти — від майстра Єнника злобні почали називати нас «комсомольцями», а від «февральської революції» — гуситами (від слова Іван Гус, а не від гуска чи хусит), — але шанувати маскат ми вміємо, хай і без генеалогічного дерева від Рюрика.

* * *

Нема ради, ми народ воєнний, тобто такий, що раз-у-раз терпів на війнах. З мілitarизмом у нас, всупереч усім приказкам і геройським пісням, трохи гірше, і тому колега Мирослав Мартинець (мрт і М. Б.), магістер права і сотник I УД, старається хоч краплинами впорскувати до жил нащадків русичів відомості з Клявзевіца і взагалі інформувати про світові події і коментувати їх з військового аспекту. Чи не найпильні-

ший студіювач фахової літератури з усіх членів редакції, він годинами і дніми сидить непорушно за своїм бюрком, «родить» статті тяжко, але вже як «вродить», то хоч до енциклопедії давай! Не завжди легкі для квалівого читача, вони відзначаються грунтовним знанням матерії і глубокою продуманістю.

За І. К. криється Іван Кошелівець, літературний редактор «Сучасної». Йому завдаємо високий рівень літературної сторінки. Очевидно, якщо хтось схоче в ній шукати патріотичного сосу, вишиванкових орнаментів чи національного сонця, то хай до неї навіть не заглядає, бо зіпсуете собі «смак» і не буде «піднесений на дусі». Бо Іван Кошелівець є естет і ліберал, не любить греко-сікських «воздихань», а шукає мистецтва. Хоч умішувані ним модерні картини не завжди розуміє і сам головний редактор, але Кошелівець, задивлений в столицю мистецтва — Париж, іде з духом часу, що не означає, що ходить небритий чи в штанах, мов сопілка, як екзистенціялісти. Навпаки, своїм зовнішнім виглядом він скожий на американського віце-консула, хоча має з більшим смаком дібрани краватки, ніж останній.

Що «єть» і (—) — це Лев Ребет, професор державного права УВУ і редактор ділниці «внутрішня політика», — про це знають шановні колеги з «конкуренції», але не всі читачі. Між нами говорячи, редактор Ребет, він же директор видавництва або той, хто апробує «редакційні видатки», найкраще чується ще в своєму державному праві, а час від часу пускає нишком слізозу за адвокатською кар'єрою. Тому що в нашій політиці продуманість і пляновість на далеку мету є поняттями, про які остаточного договорення в нас іще нема, а ред. Ребетові раз-у-раз доводиться тарувати шкідливі для нашої політики заходи інших середовищ, йому часто попадає від інакдумаючих редакторів.

Мабуть, не треба пояснювати, що самого сидження в редакції, хай і в серці Мюнхену на Карлспляці, ще не вистачає, щоб зробити газету цікавою. Бо це все ж таки газета, а не причинки до історії чи зошити енциклопедії. Читач не тільки хоче довідатися, чому провалився в Париж ЕОС і що про це думає редактор «мрт» або Мартинець; хоч читачеві і цікаво почитати про підсвітську дійсність, але йому теж хочеться переїхати далекобіжним експресом, довідатися, що діється в сучасній Німеч-

чині і як там наші справи в столиці Німецької Федераційної Республіки — в Бінні. Ці прогулянки м'яким далекобіжним поїздом і атмосферою надрейнської столиці уможливлює йому на шпальтах «Сучасної» Л. О. Ортинський, доктор політичних наук, що користується криптонімами Л. Корбут і лікт і який, не зважаючи на всі намагання дирекції прикрити його до якогось сталого бюро, живе в «комірному» і приходить якого до редакції є завжди «очікувані».

Давати сильветку «мовного бича», тобто Михайла Ореста, відомого поета, справа направду нелегка. Ще до того смертельникові, з статтей якого Орест раз-у-раз «вичиє» полонізми, германізми і бозняк які ще «ізми». Я особисто стараюся боронити галицького мовного суверенітету, покликані на П'емонт і взагалі нашу «вищість», але це не помогає. Друкують так, як говорять «полтавські галушки» і як зафіксував собі — отак собі, на злість галичанам — пан Голоскевич. Але що поробиш, коли навіть серед нас, галичан, немає єдності, і пан головний редактор теж протегує панів Голоскевича і Ореста. І чи можемо ми в такім разі чогось добитися? Не остается нічого іншого, як згадувати, як згадували колись галичани цісаря

ві», тоді читач дістас розв'язку шифру — Володимир Павлович Стаків. А для чого оте «Павлович»? Щоб, так би мовити, «осхіднічиться» і вже сьогодні підготовитися до здійснення своєї мрії — видавання «Останньої години» десь в Одесі чи в Криму. Призвічає до «Павловича» себе і публіку!

Редактор Стаків у своїх статтях, коментарях і політичних аналізах завжди ставить крапку над і, а робін він це вже перед заснуванням клубу «Крапка над і» і перед тим, як Крутій «вибрав волю». Його гостре і критичне перо близьче так само в репортажі, як і в фейлетоні, а один з них, з китайським заголовком, як кажуть знавці, стає шедевром: «Чігірзійських фейлетонів і персейд насліт до історії літератури.

Якби шпальти «Сучасної України» заповняли колеги вище згаданого квінтету, газета все ж світила б білими місцями, а поки що в Бонні не заклали міністерства пропаганди і ще не цензуру-

Редактори «СУ»

Дискусія над змістом
чертового числа, чи
тільки групова
фотознітка?

Стоять: д-р Л. Ребет, д-р Л. Ортинський, Ів. Кошелівець; сидять: Михайло Орест, В. П. Стаків, Є. Штендер; на передній: мрт. М. Мартинець і І. Бутковський

Директор друкарні «Логос»
Михайло Курилло очима ЕКО

ють. А білых місць нема тому, що на повне число «Сучасної» складається ще публіцистично-журналістична продукція квартету, що його, по безшлестному вибутиї з редакції майстра легкої руки, професора Юрія Студинського, який повітів віддавав тепер науковий праці і метафізичним медитаціям, очіює Ярослав З. Пеленський (не плутати з ким іншим), що має всі завдання стати добрям журналістом, — якщо йому перестане здаватися, що він уже Іден. Я. Пеленський з абсолютом філософії історичного факультету, дає огляди актуальних подій і заповняє ділянку, що зв'ється: «На міжнародній шахівниці».

Що діється в УССР, що думає зробити Маленков і чому Хрущов поступив так, а не інакше, розгадує адепт советизму і магістер Євген Штендер, що пише під криптонімом Є. Прірва або П. Є. Багатосмійна людина, колега Штендера мусить робити «овертайми», щоб пов'язати кінці докупи і виконати пенсум від двох газет. Потрапить сидіти, і то навіть довго, а його коментарі, як кажуть фахівці, в тому числі і чужинці, є щораз кращі. Значить людина виробляється...

Час від часу появляються на шпальтах «Сучасної» прізвища В. Демчука і С. Данилюка. За професію технічні редактори, вони деколи пишуть про побут українців в Німеччині або про мюнхенські імпрези, щоб відрядковим гонораром добити собі ще на цигарки.

Таким чином ми вичерпали стала залогу карлспляцівського голубника, і годиться бодай кількома словами озвітися про помітніших сталих кореспон-

Друкують газету
«Цар автомата» — Теофіль Скулиш
і його помічник Дм. Трух

протегує, то ледве чи можна було б узвіти собі симпатичнішу лютицю. Ми гордимося, що можемо вважатися його співтоваришами праці і що він у нашому колективі.

Зідхаю, що раз і ще раз затягаюся цигаркою — і все ж як ся тяжко почати писати про головного редактора Володимира Стаківа, українського експерта в німецьких справах і вже близько чвертьстолітнього політичного і публіцистичного «виги». Бо, бачите, нелегка справа характеризувати богоеміста, якого кілька днів на тиждень хоч до рани прикладай — і поговорить, і всі наші цигарки вигуригут, — а потім нагло, перед ломкою газети зустрічаете малошо не тирана, який проколює зором, правлячи тексти, ломить олівці і раз-у-раз коментує: «Ta це ж школи вправа, а не стаття!». В «Сучасній» головний редактор криється під криптонімами ВПС, Ів. б-т, В. Булат. «Пси революції» можуть час від часу називати його «Мек», а коли він пише про «засадничі спра-

Число закінчене
З ліва на право: С. Данилюк, В. Стаків,
М. Курилло і В. Демчук
(Обидва крилові відповідальні за
всі залишені друкарські помилки)

Українські дні у Вічному Місті

Рим в листопаді 1954

Італійська столиця мала в кінцевих днях жовтня і в перших днях листопада справжню українську «інвазію»: приїхали до українські науковці та політики з Мюнхену, щоб виголосити тут доповіді, і українські паломники з усієї Західної Європи, щоб взяти участь у святкуванні ювілейного Марійського року і вшанувати 25-річчя архиєпископської діяльності архиєпископа Кир Івана.

27 років тому

Не буши від 1927 р. в Італії, мене цікавило, чи зазнала ця країна під час другої світової війни тих самих знищень і зруйнувань, як, наприклад, Німеччина. Одночасно я хотів також довідатися про те, як думас пересічний італійський інтелігент про українські справи і про питання визволення народів від російсько-більшевицького панування, бо ж відомо, що офіційні італійські кола ставляться до визвольних змагань поневолених народів куди прихильніше, ніж такі кола США, Англії, Німеччини та Франції. Римське радіо має окрему українськомовну програму з об'єктивною інформацією про українську визвольну боротьбу. Веде цю програму д-р Василь Федорончук, який одночасно є секретарем Італійсько-українського товариства.

Італійські міста, які довелося мені бачити, дуже мало або взагалі не зруйнували війною: альянти, мабуть, жаліли історичні пам'ятки Апеннінського півострова. Пощоджена тільки римська Помпея, древні руїни якої реставровано за відносно дуже короткий час.

Оглядаючи Колісеї, пригадую дискусію, яку я вів на цьому ж місці в 1927 р. з одним римським патером. Йому не треба було вже тоді доводити про право України на самостійне державне життя.

— О, ви з прекрасною, соняшною України, — говорив він, — яка прагне визволитися з російського ярма. Колись і ми, італійці, мусили боротися проти австрійського поневолення і з цієї боротьби ми вийшли переможними і державно об'єднаними. Хай наш приклад дасть вам віру у вашу перемогу і в державне об'єднання земель вашої батьківщини.

І тепер коли я з дружиною оглядав катакомби на віа Аппія, італійські відвідувачі катакомб, довідавши, що ми українці, почали між собою палку дискусію про право України відірватися від Росії; «українофільські» дискутали з гарячими підведеннями темпераментом перевокували своїх «русофільських» земляків-опонентів, що кожний народ, в тому числі й український, має право на свою самостійне життя. Я охоче продовживав би цю дискусію при склянці «фальєрна», але катакомби мали мене більше, бо їх я під час своєї останньої подорожі до Риму не відвідав, зайнійт як делегат ЦЕСУС-у справами міжнародної студентської конференції.

Італійсько-українська конференція
Італійсько-українське товариство і Український Вільний Університет влаштували 25 жовтня наукову конференцію в Римі, під час якої були виголошенні таємні доповіді:

проф. Амадео Джаніні, кол. амбасадор і голова Італійсько-українського товариства, — «Україна як забороня Европи»;

проф. д-р Іван Мірчук, ректор ОУН, — «Україна як посередник між Західом і Сходом»;

проф. д-р Василь Орелецький — «Україна в міжнародному праві» і проф. д-р Юрій Студинський — «Економічний потенціал України».

Доповідь сенатора Часка через брак часу не могла відбутися. Вона, як і виго-

Нове обличчя осі Москва-Пекін

(Закінчення з 5 стор.)

«узгоднення», задоволює амбітних китайців і ліквідує недовір'я — на це відповісти годі.

Було наявним думати, що новооформлений стан взаємніх, як довго існують спільні і очевидні інтереси, послаблює вісі Москва—Пекін. Поки що доводиться стверджити, що існує тенденція поділу сфер впливів між фракціями одного комуністичного бльоку. Висилка дипломатичного уповноваженого до Лондону, лайлива формулою вимога допущення до ОН, домагання скликати конференцію в справі Кореї і рівночасне погрожування «визволенням» Тайвану доводить, що комуністична верхівка КНР лише шукає ще нових доріг у зовнішній політиці. На першому пляні перед нею стоять внутрішні проблеми.

Нове обличчя осі Москва—Пекін дає Західові нові перспективи політики стабілізації відносин в Азії. Інше питання, чи зуміє він цей переломовий час використати.

М. Б.

лошені доповіді, буде опублікована в журналі «Україна» італійською мовою, перше число якого появиться цими днями.

В конференції брали участь представники італійського наукового і політичного світу, між ними проф. Бассані, проф. Петіте, проф. Льюї-Дена, д-р Інсабато, д-р Бендульо, проф. Роккабелла, ген. Вокс, посол до парламенту князя Альянта і інші. З українців були присутні: архієпископ І. Бучко, ректор о. В. Мартинець, проректор о. д-р М. Войнар, о. проф. І. Назарко, о. д-р А. Великий, о. д-р Ю. Мілінник, пані О. Коновачець і д-р В. Федорончук.

Середземноморська проблематика

Під головуванням князя Альянта, почетного доктора ОУН, відбулася 26 жовтня конференція Середземноморської академії, під час якої виголосили доповіді такі політичні діячі: інж. Д. Андрієвський (українець), Христо Статев (болгарин), князь Абхазі (грузин), проф. М. Поповський (румун), проф. Сабрі Кефеві (турок). Всі ці доповіді мають бути опубліковані італійською мовою в окремому збірнику академії.

РЕЗОЛЮЦІЇ

ТЕРЕНОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИН ОУН В НІМЕЧЧИНІ

Закордонні частини ОУН, в тому числі й організаційні клітини терену Німеччини стоять на ідейно-програмових позиціях і в організаційній едності з Організацією Українських Націоналістів на Українських Землях і вважають своїм основним завданням та обов'язком допомагати Українському Визвольному Руху на Батьківщині. Виходячи з цого, Теренова Конференція ЗЧ ОУН схвалила наступні резолюції:

I. Внутрішньо-організаційні справи
Теренова Конференція ЗЧ ОУН, що відбулася 31 жовтня і 1 листопада 1954 р. в Німеччині, постановляє, що терен Німеччини докладе всіх зусиль, щоб виконати ті завдання, які перед усіма ЗЧ ОУН і тим самим перед тереном Німеччини поставив Провід ОУН в Україні.

Зокрема Теренова Політична Рада буде діяти:

1. розбудовувати організаційну мережу на своєму терені;

2. організовувати вишкільні курси і готовити вишкільні матеріали для членства на базі підпільних матеріалів з Рідних Земель;

3. включити відповідну кількість членів до опрацювання і поглиблення ідейно-програмового змісту нашого руху згідно з позиціями ОУН в Україні, узгляднувати при цьому також потребу опрацювати історію ОУН;

4. допоможе в опрацюванні інших ділянок державного будівництва і в вивченні членством підсноветської дійсності;

5. проводитиме роз'яснювальну акцію серед членства і громадянства про підпорядкування ЗЧ ОУН Приводові ОУН в Україні і про реорганізацію ЗЧ ОУН згідно з позиціями Приводу ОУН в Україні;

6. зверне особливу увагу на організування молодих кадрів;

8. докладатиме всіх зусиль, щоб поширити мережу кольпортерів і збільшити кількість передплатників та читачів «Українського Самостійника» і інших видань Українського Визвольного Руху, що появляються на чужині;

9. готувати кадри для зовнішньо-політичної роботи, які дадуть свій вклад в опрацювання нашої зовнішньо-політичної концепції, зокрема зорганізувати вишкільний курс зовнішньо-політичної проблематики.

II. Загальнополітичні справи
1. Столична на становищі, що здорове диференціює в українському політичному житті за кордоном є в своїй сутті позитивним явищем, Теренова Конференція в парі з тим засуджує невластивий подекуди стиль міжпартийної рівнізації, який суперечить загальнооб'язуючі етици і українській державній рациї.

2. Засуджує діяльність тих середовищ, які, виламавшись з спільног українського фронту проти російських емігрантських імперіалістів, завдали шкоди українській визвольній справі;

3. Вважає, що всі члени цього терену докладуть зусиль для піднесення політичної культури в нашому житті на чужині і для наладження нормальних міжпартийних взаємин на базі засад, проголошених у «Зверненні Воюючої України до української еміграції» від жовтня 1949 р.

25-річчя архиєпископської праці
Залі будинку українського католицького духовництва на Джаніколо була 30 жовтня повна гостей, що прибули, щоб скласти побажання від себе і від організації, які її післи в Рим, Шановному Ювілятові — Архиєпископові Іванові Бучкові з приводу 25-річчя його спісиковського висвячення. Вітальні промови були виголошенні представниками українського духовництва в Італії, Німеччині, Франції, Бельгії, Бразилії та в інших країнах, представниками УВУ, УТГІ, жіночих організацій і ЦЕСУС-у. Утворивши відповіді Шановний Ювілят дякував усім присутнім за вислови визнання та симпатій йому, що трудиться тільки для Церкви і свого народу.

В неділю 31 жовтня в церкві Santa Maria Maddalena Кир Іван відправив урочисту Службу Божу для численних приступів українців і чужинців, серед яких було багато італійців, прихильників української визвольної справи.

По полуздні того ж дня українські паломники взяли участь у міжнаціональному поході з приводу Марійського року, а 2 листопада вони мали честь бути на авлієнції у Святішого Отця.

Успіхи «українських днів» у Римі треба передусім завдячувати князеві Альянта і д-рові В. Федорончукові, що доклали великих зусиль в їх підготовці.

В. О.

Дозвольте познайомити!

(Закінчення з 7 стор.)

дентів. Іх багато, навіть дуже багато, і тому згадати тільки про найважливіших. Д-р Б. Галайчук дає фундаментальні студії з міжнародноправного становища України. Свого часу сторінки «Сучасної України» заповняла своїми розвідками про україніку в німецьких енциклопедіях д-р Г. Накоцена; крім того, вона своїми пристраснimi і, до речі, просторими оповіданнями в самій редакції коментувала злободенні еміграційні події і широко хвілювалася. Сталим дописувачем є теж д-р Мирослав Прокоп з США, що пише добре, але довго, головно рецензії.

Повторюю, що згадати всіх неможливо, і тому прохajo тих наших д-рописувачів, що я не міг їх тут представити, не сбражуватися, бо вже й так малі вигляди, щоб усе те, що я написав, побачило світло.

При цій мушу ще згадати, що наша редакція має нарибок, молодого колегу, що ще не рішився, під яким криптонімом буде писати, і покищо робить виписки для своїх майбутніх статей. А спеціалізується він у сходознавстві (ближчому, а не дальшому) і творить якісні нові концепції, покищо в своїм записнику. Треба йому призначити, що він уже тепер побиває рекорд у сидженні за бюрком і перекиданні паперів. Але, може, з нього таки щось буде, бо головне — це дати людям шансу. Про інших скажемо з нагоди ювілейного 200-го числа, яке з'явиться незабаром.

Тим часом до побачення !

Vash Spectator

(Про його прізвище шановні читачі діവдаються в наступному ювілейному, тобто в 200-му, числі нашої газети).

концепції без уточнення політичних умов та гарантій як суперечні українському національному інтересові.

5. Вважає, що для успішної боротьби з російсько-більшевицьким імперіалізмом є конечним спільній міжнаціональний фронт поневолених цим імперіалізмом народів згідно з І. Конференцією поневолених народів, яка відбулася в Україні в підпіллі 21—22 листопада 1943 р. В цьому пляні належить діяти на відтинку співпраці з іншими еміграціями поневолених народів на терені Німеччини.

6. Засуджує політичу діяльність Американського комітету визволення від більшевизму, яка проявляється в шкідливій акції супроти самостійницьких еміграцій українського і інших поневолених

Українське культурне життя Нью-Йорку деякими своїми передовими здобутками додгає ліпші зразки світової культури, і визнання цього акту можна не раз чути з уст із під пера культурних особливостей США. Але в цілому все таке невірівнє і має такі темні сторінки і слабості, що часом жах бере. Насамперед це виявляється в тому факті, що організована українська громадськість Нью-Йорку ще не усвідомлює значення української вільної культури та її ліпших досягнень культурної позасоветської України.

ВИСТАВКА 50 РОКІВ ПРАЦІ ОЛЕКСАНДРА АРХІПЕНКА

В Галерії Об'єднаних американських мистців в будинку 711 П'єті Евін з 14 жовтня по 14 листопада можна було огляdatи скульптури і картини майстра або фотопродукції розгорнутої по музеях усього світу мистецької творчості Архіпенка. Рецензент «Нью-Йорк Таймс» звертає увагу на те, що він «бачить (людське) тіло в його фундаментальній геометричній структурі, а не в натуралистичному чи персональному аспекті» і що артист «розгортає безмежні формальні варіації (людського тіла) в склі, металі, терракоті і засобами кольорового пап'є-маше, яке він називає скульпто-малярством».

Жінка, що зачісуються (1915)

Інакше бачив місію Архіпенка Макс Осборн: «... в скульптурі, як і в малярстві, дорога мислі веде від матеріалізації до чистої будови духового. Фундатором цього руху був українець Олександр Архіпенко», («Історія мистецтва», Берлін, 1920). Американські мистецтвознавці бачать в Архіпенкові захоплюючий зв'язок між ранніми абстракціоністськими експериментаторами і сучасними підіструальними образотворцями. Єдині підкреслюють, що Архіпенко «пішов навіть далі за Пікассо в випробуванні матеріалів для основних скульптурних вартощів» (Шелдон і Марта Чіней «Мистецтво і машина», Нью-Йорк, 1936).

Коли переглядаєш тепер 163 експонати виставки, що репрезентують собою незмінно численнішу 50-річну продукцію Архіпенка, то не можна позбавитись двох вражень. Перше: насінніки вгадав Макс Осборн ще в 1920 році весь дальший шлях молодого тоді майстра. Ця, здавалось би, брутальна поведінка з людським тілом, розібраним з холодністю анатома на частки, вилилась скрізь і всюди в перемогу найтонішого і найбільш одухотвореного естетизму, який позбавив матеріал усього натуралістично здатного і дав йому незображену легкість, красу і духовий літ. І друге: матеріальним об'єктом для Архіпенка майже крізь усі роки праці служить жінка. І хто зна, чи хто ще із скульпторів розкрив у цьому об'єкті мистецтва таке багатство суперечливих, духових аспектів.

Тут хотілося б не стримувати свого українського патріотизму і сказати, що це основне досягнення Архіпенка є також із українським, як і всесвітським, і шкода, що Київ тепер у руках чужинців і що ця виставка не може бути там, як тут за оксаном. Шкода також, що УВАН у США і її мистецька кураторія так легко відкинула пропозицію деяких українських мистців вшанувати ювілей Архіпенка виданням альбому творчості ювілята.

ЛИСТ З НЬЮ-ЙОРКУ

Три ювілеї

Незабаром виставка Архіпенка буде перевезена до Європи.

ДОПОВІДЬ ПРОФ. ДМИТРА ЧИЖЕВСЬКОГО

Проф. Чижевський, що тепер викладає в Гарвардському університеті, прочитав 9 жовтня на пленарній конференції УВАН у Нью-Йорку доповідь «Літературні та мовні тенденції української літератури XIX століття».

Очевидно, автор подав тут деякі основні засади своєї історії української літератури, що охоплює також усе XIX, а може й початок XX століття і що має вийти друком. Неможливо зреферувати цю доповідь в короткій нотатці. Доповідач виключну роль в творенні повноцінної сучасної української літературної мови приєднав харківській школі романтиків. Це вона перша зробила спробу вирвати українську літературну мову з жанру бурлесків і травестій та спробувати висловлювати тісно мовою більш складні комплекси сучасної культурної людини. Роботу харківських романтиків незрівняно поглибили і закріпили Шевченко й П. Куліш. Але пізніші натуралисти і реалисти-«народники» знов звутили засяг мови до селянського побуту. Одною з причин «непознання» української літературної мови другої половини XIX ст. доповідач вважає політичну денационалізацію верхів українського суспільства (дворянства, вищого духовенства, частини міщенства). Коли романтики, а надто Шевченко й Куліш переживали втрату українських суспільних верхів, як трагедію, то етнографічні реалисти й реалісти вважали це лихо добром «безпанської нації». Романтики надавали минулиму не характеру вступу до майбутнього, а самостійного значення. Вони зачищали етнографію і нову літературну мову. Вони ж перші дали нову національну свідомість. Може саме тому їх викинуто з найновішої советської «Історії української літератури» (Київ, 1954, 731 ст.), яку доповідач назвав «ожахливо фантастичним твором на 700 ст.». В тому творі Метлинський, Костомаров, а також і Куліш згадуються лише для того, щоб їх полаяти. Серед реалістів є три, каже доповідач, що виросли з реалізму і з'явилися з романтиками: Старицький, Франко і Леся Українка. Вони є втіленням прагнення до повноти.

На запит про вплив Драгоманова на Лесю Українку проф. Чижевський у заключному слові, між іншим, сказав приблизно таке: я думаю, що Франко, Леся Українка і навіть якоюсь мірою Старицький були європейцями, в той час як реалісти були коли не азіятами, то принаймні східно-європейцями. Підкresлюємо, що даний переказ робиться з пам'яті і не претендує ні на повноту, ні на будь-яку точність. Доповідач була близька, багата матеріям і думками. Авдиторія щедро нагородила оплесками доповідача.

Перед доповіддю Чижевського голова УВАН у США М. О. Ветухів сказав імпровізоване вступне слово, привітавши, між іншим, доповідача з його 60-літнім ювілем, який минув у березні 1954 р. Цей ювілей одного з найважчіших славістів і українознавців сучасності, окрім праці якого мають фундаментальне значення для української культури, німецькі наукові кола відзначають окремим виданням, присвяченим спеціально ювіляту. Українські наукові організації ювілей не відзначили. Проф. Д. І. Чижевський є дійсним членом УВАН у США.

ЕДВАРД КОЗАК — САТИРИК

(До 25-річчя мистецької праці)

Едвард Козак живе і працює в Дітройті, де його нині знає вся американська дітвора завдяки його систематичній праці в телевізії (на очах у глядача майстер ілюструє дитлі казки, оповідання тощо).

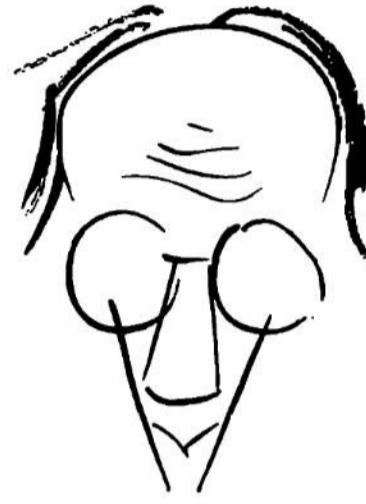
Минулого літа українська громада Дітройту спільно з представниками нашого нью-йорксько-українського світу (Ініздовський, Гірняк, Керницький) відсвяткувала 25 років мистецької праці Едварда Козака.

Для мене особисто Едвард Козак належить до тих дійсно рідких культурно-творчих знахідок, які трапились знайди після ісходу з «того світу» в світ українського поцейбічний. Перша зустріч була з ілюстрованим ним Франком «Лісом-Мікита». Здавалось, такої конгніційної співпраці двох сатиричних обдарувань — образотворчого і літературного — не доводилось раніше зустрічати.

Друга зустріч з Козаком (вона триває й досі) — це його журнал «Ліс Мікита». Як твір однієї людини, карикатуриста і автора, зокрема «філософських» посланій Грици Зозуля, «Ліс Мікита» увійде в історію нашого образотворчого мистецтва, журналістики й сатири. Знову хо-

четься порівнювати, що було і є в нас на цьому полі дома. Радянська Україна ніколи не мала цікавої карикатури, нарешті у 1920-х роках. Остат Вишня 20-х років не мав собі в «Червоному перці» доброго товариша карикатуриста. Гідсон із Москви, тепер, як і з Катериной II, дозволяється лише «улыбательная сатира» — найнудніший із усіх відомих досі видів «розваги».

Ми не знайомі з творчістю Козака в дововніх журналах «Зіз» і «Комар», яку дехто скільки оцінювати вище за його теперішню продукцію. Але досить переглянути теперішні комплекти «Ліса Мікита» і порівняти його з ліпшими сатиричними журналами й карикатуристами Європи й Америки, щоб переконатись, що в особі Козака українська карикатура займає одно з ліпших місць у світі на цій ділянці.

Козак володіє якимось секретом, не приступним для інших. З одного боку, він уміє однією рискою, одним штрихом піймати найсуттєвішу ознаку об'єкта його сатири і гумору. Тому він може намалювати, напр., Сталіна у вигляді простої палиці, отірка, вовка, пенька місяця, звіди, ведмедя, ченця, статуї Свободи в гавані Нью-Йорку, півня, сонця, кабана, янгола миру (сталінський альбом Козака просто несояглий) — глядач зразу пізнає героя у якій би там не було найновішої його одміні. Це секрет майстра — скопити об'єкт в його суті однією простою хоч кожний раз і новою, рискою. З другого боку, найгостріша і найзлобніша карикатура Козака не

позбавлена якоєю чисто людяної теплоти. Козак не лютує на відь тоді, коли вбиває на смерть. Він бо вбиває не людину, а нелюдське в людині, виявляє смішне в ній. Легко сміяться разом з Козаком, але збагнути мистецький сектор Козакового сміху дуже трудно. У всікому разі в цьому сміху й сатири багато величного людського серця.

Саме тепер, коли Остап Вишня вийшов із ухапчорських концентратів без єдиного дійсного сатиричного «зуба», Козак розгорнув свою літературну сатиричну творчість. Його гудул Гриць Зозуля напевнен стане колись об'єктом досліду літературознавця. Несподівано з останнього літа в сприйманні і розумінні Гриця Зозуля став допомагати Йосифу Гірняку (після Сталіна друга найулюбленіша жертва Козака). В галерії сценічних образів Гірняка Гриць Зозуля вже посів своє окреме місце. Чи немудрій дурень, чи дурний мудрець — трудно розійтися, але завдяки самим об'єктам властивостям Козаків Зозуля має прямий найкоротший шлях і доступ до найделікатніших тем, речей і ситуацій, і зудар його з ними завше до скандалу ефектний. Західноукраїнський (переважно гуцульський) діялектика Гриця Зозуля барвистий і соковитий. Але трудно сказати, чи буде він так знаменито вправданий, як покутська говірка у творах Стефаніка. Справа в тому, що гумор Зозуля глибший за «смішність» його говірки. І хоча наша літературна мова і після Вишні лишається ще бідною для свого Марка Твена й Чехова, саме це являє собою виклик мистеців зробити свій оригінальний вклад.

Ми не чіпаемо тут малярської творчості Козака. Вона значна, цікава і становить окрему тему. Та здається, що велетенська мистецька сила Козака на-самперед у його карикатурі. Чи усвідомлює мистець цю свою силу? Талант його мірки не мусить рахуватися з стокуваннями і мусить знати, що він за своїм варством найвищий і остаточний суддя. Суд сміху не знає апеляцій. Так принаймні сприймає працю сатирика його читач-глядач. А коли так, то відповідальність того, що сміється з усіх, така ж чеодмінна умова, як і незалежність від усіх.

Едвард Козак, попри свій «срібний» мистецький ювілей, людина в зеніті життя і творчості. І це щасливий знак для суспільства і нації — мати такого майстра гумору й сатири. Це ознака, що нація молода, притомна і має майбутнє.

ЮРІЙ ДИВНИЧ

Екзистенціальний дименсії

Наша епоха, хоч відійшла вже на п'ятдесят років від XIX століття, все ще живе під впливом великих ідеалів цього століття, як і під тягарем його ілюзій. Висуваючи це твердження, ми висловлюємо дуже стисло ту критичну свідомість, яка властива нашому часові. XIX століття залишило нам візію йпатос поступу цивілізації, піднесення людини на дійсного володаря світу. В цьому напрямі і вони зробило більше, ніж перші крохи, і цей поступ не перестав зростати. Він має всі дані зростати далі. Технічний поступ, енергія, здобута до послуг людини, піднесення на вищий ступінь матеріального життя та цивілізації широких мас не тільки Європи, але й народів стародавніх великих чи примітивних культур. Все це є тільки додатковим підніжденням культу поступу.

І коли рівночасно чуємо голоси про кризу нашої епохи, то вуспереч відчуваємо тих елементів, які входять під це поняття, іноді дуже болючому відчуваємо, що мусіли б врешті погодитися з завагою, що ніби ця «криза» є тільки явивцем переходовим.

Однак не вільно так легко заперечувати ті дійсні відчуваємої кризи, ті моменти, які, хоч і невловні і хвилеві, досить глибоко вражають нас, щоб потурбувати нашу віру й культ непереможного поступу. Може, навіть в цьому й полягає криза, що деяких глибоко реальних моментів життя ми не віміємо ні належно відчути, ні оцінити їхнього значення для життя, що ми в полоні XIX століття.

Однак не вільно так легко заперечувати кризу сучасності, під час якої відчуваємо відсутність ідеалів, які відсутні в ідеалізованій сучасності. Ідеалізовані сучасності,

КУРТ КУЗЕНБЕРГ

Пан Г. висідає

Земля гориста, горбаста або рівна, пло-
дюча або вбога. Люди розмовляють ба-
гатьма мовами, але всіма мовами вони
кажуть те саме. Вони не розуміють, як
треба по-справжньому жити, ім лише
зовсім добре вдається вмирати. Скрізь і
зажди повторюється стара гра — не
варто на це дивитися.

Приблизно так думав пан Г., ідучи в
своїй кареті по світу. Вікна були щільно
зашклені; пан Г. ніколи не відсував заві-
си, ніколи не кидав погляд на місце-
вість, якою саме проїздив. Він усе це
знав: неприємний потік образів і дурну
людську пихатість. У кареті були при-
ємні сутінки, пахло шкірою, подорожнім
і трохи провіяном. Щойно коли темніло,
пан Г. спускав вікно і вдихав у себе па-
хощі. Він цінив більше свій витончений
ніс, ніж зморені очі.

Раніше пан Г. цікавився усім, як і
кожний подорожник. Во для чого подо-
рожують, як не для того, щоб пізнати світ? Скрізь, де його вабило якесь місце,
він кривив кучерові «стій», ходив і лі-
шався там доти, доки йому здавалося, що
він грунтально вивчив те місце. Пізніше,
коли його опанувала велика нехіт, пан
Г. більше не вставав. Він велів своєму
секретареві сидіти поруч з кучером і до-
кладно повідомляти його через руку, про-
ведену в кареті, про все, що зовні
було видно: тоді ще пан Г. хотів це зна-
ти. Трохи згодом він відпустив секрета-
ря; йому вистачало мовчазного кучера,
навіть і він був майже зайвий. Для нью-
го було б найкраще, якби четверо коней
везли карету, що була на ресорах — ше-
девр англійського каратника, — куди ім
захочеться, без віжок, без погонича, ку-
динебудь. Але коні були привезені до
керування і, крім того, потребували до-
глиду; тому кучер мусив лишитися.

Вночі віз зупинявся перед першою
житіщою корчмою. Пан Г. висідав, велів
дати собі кімнату і її насамоті. Потім ро-
бив фехтувальні вправи й годину вико-
нував різні фізкультурні штуки, щоб
його тіло, що сиділо цілій день у кареті,
було гнуучким. Бути напоготові — здава-
лося панові Г. дуже важливим, хоч він
і не зінав, чому й для чого тримає він се-
бе напоготові. Крім того, було добре ма-
ти трохи здоров'я, бо в дорозі треба було

захуватися з нападами розбійників, зла-
мом осі й іншими неприємностями. Після
вправ пан Г. мився від голови до ніг і
вдихав, так само протягом однієї години,
глибоко в легені свіже нічне повітря. Тоді він випивав, щоб утомитися, дві
пляшки вина й трохи спав. Ранім ранком, ще довго перед світанком, подорож
починавася знову.

Не з'ясовано, чи пан Г. охоче сидів у
кареті, чи ні і чому він, замість сліпо по-
дорожувати по світу, не замкнувся кра-
ще в комірчині. Можливо, він любив
шерех воза: гуркіт і стук коліс, скріп
шкіряних ременів, легкий скріп голо-
бель. Пан Г. ніколи не читав книжок, ні
під час подорожі, ні в шинку. Він вва-
жив книжки за ніщо, думаючи, що він
знає все, що в них є, і, крім того, що де-
шо. Він не багато й роздумував, бо це
він колись робив у молоді роки. Звичай-
но він перебував у півні, і йому сніло-
ся, що він подорожує в кареті по світу;

тому що він це однаково робив, він міг
би заощадити одне з двох: бачити сні
або подорожувати. Інколи він розмовляв
сам з собою або з приручену вивіркою,
що деякий час супроводила його. Вона
була інша, ніж її родичі, тварина була
спокійна, майже сонна; лише тому пан
Г. міг її взагалі зносити.

Що спонукало пана Г. продовжувати
свое одманітнє життя, ми не знаємо.
Чи не мусів він сам собі сказати, що він
поволі найсамотнішим і найсумнішим
способом постарів разом з каретою, що
була його житлом? Можливо, він не мав
іншого вибору, ніж той, який він колись
обрав або який на нього впав. Можливо,
і він мав якесь маленьку надію, бо зов-
сім без надії ніхто не може жити. Але
яку надію? Ми вже перед тим згадували,
що увечорі, коли робилось темно, пан Г.
спускав вікно карети і вночіувався в міс-
цевість, але ми забули сказати, що він
мав при тому напружений вираз облич-
чя, ніби чекав на щось певне. Пан Г. мав
ще одну своєрідну прикмету: він весь час
виягав свій годинник і дивився, скільки
хвилин пройшло з того часу, як він во-
стине глянув на циферблакт. Часто він

рахував навіть секунди, щоб перевірити,
чи годинник з ним, чи він з годинником
тримав крок. З уваги на дивний спосіб
життя нарекання й перевірка годинника
були власне не скоєрідними прикметами,
а скоріше навпаки: зовсім природними
вчинками, які радше наштовхували на
гадку, що пан Г. таки нарешті має якусь
конкретну мету або намагається підслу-
хати якусь тасмницю часу, який він вза-
галі так необережно переводив.

Одного дня під час подорожі панові Г.
рaptом здалося, що час біжить швидше,
ніж завжди. З чого він це відчував, він
не міг би сказати; він лише відчував.
Він витяг годинник, але це йому мало
допомогло, бо таки треба було припушта-
ти, що його механізм іде швидше. Пан Г.
дуже занепокоївся й помацав свій пульс.
При цьому він відкрив, що удари його
крові чітко збігаються з ударами лівого
колеса. Це було, без сумніву, щось нове.
Ніби не бажаючи вірити своєму панові,
вивірка також тепер занепокоїлась. Вона
почала лазити по кареті, смикати на-
кривку кошика з провіяном, порпатися
в стравах, але нічого не іла. Чи не бігли
коні інакше, ніж досі? Пан Г. міг при-
сигнути, що вони танцювали. Тут він по-
чуя — він не вірив своїм вухам, що ку-
чер вгорі голосно співав. Чи він упався?
Та де, так просто не могло звучати по-
яснення; одне, певно, було з'язане з ін-
шим. Схильований пан Г. відчинив вік-
но воза. В середину урвалося дике, п'ян-
ке повітря й забило йому дух. Він рвонув
набіг завіси; перед ним лежала місце-
вість, якою він за всі свої подорожі ніко-
ли не бачив.

Пан Г. вихилився з вікна.

— Де ми? — гукнув він кучерові.

— Я не знаю! — співав кучер, — пане,
я не знаю, я не знаю!

Він не бачив нічого надзвичайного в
тому, що співав.

Сказати в кількох реченнях, чим різ-
нився цей ландшафт від іншого, не так
легко. Він був неймовірно багатий, це
було очевидне. Його зелень аж ломила-
ся від багатства й блища, темнозелена,
млювана, як після громовогого дощу. Хоч
вітер не порушував верхів'я дерев, по
небу швидко пробігали шматки хмар.
Цойно коли коні пішли кроком, пан Г.
помітив дивне явище. Він встановив, що
дерева, кущі на оахах росли або в'али.
Тут піднялися молоді тополі, ніби хотіли
конкурувати з спаржею; там тихо виро-
сли чагарники, і це можна було доклад-
но бачити; ще далі яблуня раптом ски-
нула всі свої плоди.

Спочатку пан Г. не хотів вірити, але
мусів; він дійсно бачив, як рослини зе-
ліють, стигнуть і вмирають. Коли ка-
рета знову поїхала трохи швидше, він
не міг так добре спостерігати це чудо,
але зовсім чітко відчував, як навколо
нього могуть воруватися ландшафт. Вивірка
тим часом поводилася на його руках,
непорушно подивилася на нього й здох-
ла. Пан Г. не зносив трупів і всіх зупи-
нитися. Він поніс вивірку на край до-
роги і вигріб руками ямку. Треба було до-
поспішати, бо тіло вже починало розклад-
атися.

Панові Г. було гайдко, що він торкався
трупа. Сподіваючись десь знайти воду,
він пішов через поля до лісочків, що ско-
ро обіцяли стати лісом, так швидко він ріс
втору і шир. Дорога туди, вилівилось,
була трохи довшою, ніж пан Г. припу-
скав, вона розгорнула перед ним дивне
видовище. Ліворуч зелене жито стало
жовтим, дозріло, і, щойно повіяв легень-
кий вітерце, важджеско колосся втімлено
лягло додолу. Праворуч росла виноград-
на лоза, виноград налишився, потріскався і
вилів червоний сік, він сам себе чавив.
І в ліску все швидко росло і вмирало.
Пташенята вилуплювалися з яєць, роз-
правляли крила й відлітали, мертві пта-
хи, ніби змагаючись з шишками в швид-
кості, падали з гілок.

Пан Г. мав щастя, він почув, як дзюр-
чить струмок, і скоро його побачив; він
мусів ще спуститися з стрімкою кручи.

Але в ту мить, коли він намочив у ньо-
му свої руки, вода піднялася так швид-

ко, як морський приплив. Пан Г. ледве
встиг злізти нагору і врятуватися, його
ледве не збила з ніг і не втопила зграя
важких риб, що вдарила його по ногах.

Згори, де тим часом лісок став дійсно
лісом, пан Г. дивився на бурхливу ріку,
що зносила з собою деревя і шматувала
їх у своїх кручах.

Пан Г. побіг, він тепер спішив до своєї
карети. Але його ноги були не дивлячись
на нічні вправи, не досить швидкі. Коли
він — нарешті, нарешті! — дійшов до
шляху, від його майна залишилось не-

багато. Там, де стояв віз тепер лежало
трохи сміття, суміш з дерева, шкіри й
зализи. Коні залишили на землі майже
чотирикутну фігуру з кісток. А молодий
куш бузини, що ріс посеред шляху, — чи
не тягнув він нарешті свій сік з смер-
них росток кучера? Пан Г. цього не
зінав і мав мало часу про це думати. Го-
дину пізніше біля бузини пробивався па-
росток, що обіцяє стати березою.

(Переклад Е. А.)

Хроніка культурного життя в УССР

В Ужгороді відбувся у жовтні фе-
стиваль китайських фільмів.

27 жовтня у Києві відкрився
третій з'їзд советських письменників
України. З'їзд відкрив Олександр Кор-
нійчук. З доповідю «Про стан і цілі
української советської літератури» ви-
ступив голова правління Союзу пись-
менників України Микола Бажан.

Державний польський театр 8—20 жовтня побував на гастролях у
Києві. Серед інших п'ес театр показав
інституцію роману «Лілька» Б. Пруса,
«Сіда» Корнеля, «Чужу тінь» Сімонова
та ін.

100-річчя з дня народження українського маляра Сергія Васильківського

відзначила «Радянська Україна» від 19 жовтня статтею заслуженого діяча

мистецтва Михайла Дерегуса.

ПАМ'ЯТЬ ЗАНЬКОВЕЦЬКОЮ

У Києві на Байковому кладовищі, де
похована Марія Заньковецька, 5 жовтня,
у 20-річчя з дня смерті артистки, зі-
бралися вчені, письменники, артисти
Києва, і на могилу були покладені вінки
з живих квітів від Українського театраль-
ного товариства, від Спілки письменників
України та інших товариств. З цієї
нагоди «Радянська Україна» вмістила
статтю народних артистів ССРГ Гната
Юри й Олександри Яблочкіної. Юра
у статті «На родина артистка» пише:

Марія Заньковецька створила такі
шедеври, як образи Олени в «Глітці»,
Софії в «Безталанні», Харитини в
«Наймічці», Оксани в «Доки сонце зійде
— роса очі вийде» та ін. Успіх Зань-
ковецької, без перебільшення можна
сказати, — був триумфальний. Починаючи
з 1882 року (рік вступу на сцену), аж до 1922 року, коли вона залишила
сцену, — творчий успіх її був застелений
квітами, правда, серед них багато було
її «тернів», але що вони значили, коли
перед тобою глядач, який так жадібно,
так едако вкладав у саме серце велике
мистецтво. Марія Костянтинівна кори-
сталася успіхом не тільки на Україні,
а всюди, де вона тільки виступала —
і в Петербурзі, в Москві й багатьох ін-
ших містах Росії. Ми знаємо, що А. П.
Чехов, вражений незрівняним мистец-
твом Заньковецької, збирався писати для
неї п'есу. Толстой, як святу реліквію, бе-
ріг простісінку червону хустку, в якій
Заньковецька грава роль Оксани в «Гліт-
ці» Кропивницького. Дехто з театраль-
них критиків радив М. К. Заньковецькій
залишити український театр, де немає
ніби умов для виявлення її геніального
обдарування. Але не всі пропозиції ар-
тистки відповідали рішучим відмовлен-
ям (Jaspers: «Nietzsche und Christentum»).

Ніцше повертає погляд додалеко
грецької давнини, де людина в світлі мі-
ту — міту, який був символом таємниці
буття, а не порожньою випадковою чи
забвеною казкою — та в мистецькім світ-
відчутті і в гуманному наслітенні
своїх здобутків переживала драму чи
так трагедію свого буття — драму свого
величного і заразом немічного, кожно-
часного ді

Б. ЦИМВАЛІСТИЙ

ПРОТИ СЕКТЯРСТВА

(Закінчення)

Якщо Липинський не переконує, тоді, може, приклад інших народів може почути нації антихильовистів деци по-державницькому думати. У росіян були теж поети й письменники, що вітали большевицькою революцією, співпрацювали з большевицьким режимом на початку двадцятих років, тобто в той час, коли він засуджував імперіалістичне минуле Росії. Проте ніхто з росіян, навіть і на еміграції, не думає викидати з історії російської літератури Блока, Зам'ятіна чи інших. Інший повчальний приклад: польський поет Ч. Мілош протягом багатьох років працював з варшавським комуністичним урядом, був навіть його представником за кордоном, не зважаючи на те, що в Лондоні існує національний польський уряд. Багато років він не думав тікати за кордон, хоч мав досить багато нагод. Багато поляків верталося з-за кордону і йшло на співпрацю з комуністами. Діялося це вже в той час, коли не можна було сумніватися щодо становища Польщі під советською окупацією. Ситуація українців у двадцятих роках давала багато більше підстав для ілюзій щодо большевизму. Чи польська суспільність, принаймні на еміграції, засуджує тих поворотів або чи закидає Мілошеві співпрацю з комуністами, його прокомуністичні промови і т. д.? Після втечі Мілош опублікував книжку «Поневолений розум», що описує внутрішню ситуацію інтелігента під советським режимом. В одному місці він висловлює таку думку: «Вправний в зручних заходах поляк, чех чи угорець посміхається, коли довідується, що хтось на еміграції називає його зрадником чи свинею саме в ту мить, коли він, зрадник чи свиня, веде гру, від наслідків якої залежатиме доля яких п'ятнадцять лабораторій чи двадцять мистецьких майстерень. Як за це платиться, цього за кордоном не знаєть. Не знають, що купуються і якою ціною».

Людям, що від початку стоять «внутрішніми емігрантами» або живуть десь за кордоном, не легко зрозуміти, що не всі колаборанти з советською владою і не всі комуністи зрадники свого народу. Багато з них діє на своїх постах під найбільшою загрозою для себе особисто, боронячи інтереси того народу, який їх, може, проклинає і колись засуджуватиме. Чи не заслуговують більшого зрозуміння їхні українські діячі, поети, пись-

менники, що ціною свого приниження, ціною десятків нестравних панегірів на честь Сталіна й партії творять певні культурні надбання, що утримують якесь окреме культурне українське життя і гальмують процес советизації, тобто повної денационалізації. Хильовий теж є відомий з партквітком у кишені і бодай на деякий час перекреслював пляни Москви щодо України. Що він для неї був справжньою перешкодою й великою небезпекою, видно з люті, з якою вона переслідує хильовизм. На це висувають аргумент, що хильовизм ніколи не був сильним рухом чи підпільною організацією. Не зважаючи на це, його потенційна небезпека для Москви була велика: ідея бо духового й політичного відокремлення могла відродитися кожної хилини. Мазепа теж не мав багато прихильників, а після його поразки маєпінство не представляло організованого руху. Не зважаючи на це, Росія не переставала переслідувати цієї ідеї, інстинктивно почиваючи її потенційну загрозу. І вона не помиллялася.

Можна розуміти обурення тих осіб, що, бувши від початку непримиреними ворогами комунізму чи переслідуваними комуністичною владою, мусіли спостерігати, як інші українці, Хильовий, Скрипник, Шумський та ін., співпрацювали з ворогом і були представниками його влади. Їхні почуття ненависті й обурення психологічно зрозумілі. На жаль, історія часом буває жорстока й несправедлива до наших малих почуттів інтересів. Вона дарує великим постатьм минулого їхні особисті помилки, їхню далеко не зразкову поведінку, а зберігає тривало їхню справу, вклад у скарбницю духових надбань чи їхній додаток до певного історичного процесу.

Стаття починалася розрізнянням «елементів живих і мертвих» у духовій спадщині кожного мислителя. Коли застосувати цей принцип до Хильового, читачеві становить ясно, що таким мертвим елементом треба вважати його ідею «загірної комуни». Що вона мертві, найкраще доводить той факт, що нема серед української еміграції і, мабуть, не буде серед українського суспільства в Українській державі якихось більших політичних середовищ, навіть більшого гурту осіб, що прагнули б до здійснення комунізму в українських національних формах.

Страх, що його ростиль одчай,
Вдавання, ницість їх є бог... Ми всі спідліли,
Так, всі. О світі мій, прощай!
Тебе я, смерте, зву! Прихody мене звільнити!...
О, ні, як смієш, серце, ти
Вазі підітись лих! Ні, я повинен жити
В ім'я чесноти, задля мсти.
Бо чесний муж, хули зазнавши, і в в'язниці,
І при труні, де б не було,
Підносить з гордістю слова, відліті з криці,
І сяюче свое чоло.
Якщо для мене меч не суджений судьбою,
То в службі людству, злим на страх
В чорнині вмочену і в гіркість, іншу зброю
Я підійму в моїх руках.
О Право, Істини! Якщо відкрита мова
І дум моїх укритий рин
Не клали хмуру тінь на строгі ваші брови,
Якщо безчесний, дикий чин,
Якщо жорстокий глум, кризи ці жорстокі,
Що ними кат свій дух ситить,
Вам рані принесли, бюючі і широкі, —
Спасіть мене. І збережіть
Цю руку, ваш перун і блискавку... Померти,
Коли ще повен гагайдак,
І не розкидати, в іх брудах не розтерти,
Не вбити цих синів кльоак,
Цієї трупної черви на Батьківщині
Зарізані! О скарбе мій,
Перо, жага, гніви, боги мої, ще й нині
Для мене ви життя напій!
Так збуджує смола відродження вогненне
У світличі, що був пригас.
Страждаю я; прите живу. Пливі до мене
Надія струменем від вас.
Але без вас, моя яблідий, незрімі зуби
Глибоких тут, злигоднів спліт,
Близьких пригноблення, лжемовці й душогуби,
Іх успіхи, іх берла гніт,
Ним проскорибованых загиблі чи руїна,
Ганьба коритися без меж
Мій підточили б вік — чи з власних рук кончина
Прийшла б через кінджал. Невже ж
Ніхто не житиме, щоб біль століті будити
Над вівіством праведників цих?
Щоб іх синів і вдів скорботу злагіднити?
Щоб розбійників бридких
Страшити схожістю портретів їхніх чорних,
Іхоб в ад зйті, на саме дно.
Сплести потрійний бич, нещадний, на потворних
Уже піднесені давно?
Щоб плонути на їх імення, осіпати
Іх страту?... Але спраглий свій
Здуши, о серце, крик до правди і відплати.
Оплач, чесното, захід мій!

Б. Антихильовисти роблять нечесно, підшиваючи всім, хто позитивно оцінює Хильового, націонал-комунізм. В. Плющ так і пише: «Через 35 років не лише відновлюються дискусії про націонал-комунізм, не лише, більш чи менш явно, прогулюються націонал-комуністичні теорії...» (ст. 6). Такі твердження дійсно відгоняють доносом. На якому матеріалі вони ґрунтуються? Хто з українських публіцистів обороняє сьогодні український тітоїзм? Хто його пропагує? Очевидно, антихильовисти не мають жодних підстав для своїх висновків. Вони їх роблять тому, що цілком довільно ідентифікують Хильового й хильовизм з націонал-комунізмом. Кожному вільно робити приватно для себе різні висновки їх ідентифікації. Але який сенс має вся їхня прилюдна полеміка, коли вона спрямована в порожнє. Пощо воювати проти націонал-комунізму, якого в нас тепер нема? І ті, що визнають певні заслуги Хильового, самі дуже далекі від комунізму: між ними є навіть люди націоналістичного середовища. Їхнє ставлення до Хильового зумовлене тільки високою оцінкою отих елементів приватних, живих, актуальних і досі в спадщині Хильового, між якими є ідея духової сепарації від Москви й орієнтації України на Європу. Ці дві ідеї становлять програму сучасного українства; їх висловлюють, крім Хильового, й інші національні письменники й діячі, проте заслуга і вклад Хильового не зменшується, бо він їх висловлює по-своєму в особливих обставинах. Поведінка антихильовистів нелогічна, бо, будучи послідовними, вони повинні кожного, хто високо цінить постатю Липинського, назвати гетьманцем, хто називає Драгоманова позитивною постатюю нашої історії — космополітом, федерацістом і п. А тому, що автор цієї статті підкореслює тут великі заслуги в нашій історії Драгоманова, Грушевського, Петлюри, Липинського й Хильового, антихильовисти мусіли б його зарахувати одночасно до соціялістів, федерацістів, гетьманців, прихильників УНР і націонал-комунізмів. Повне безглуздя, очевидно; до нього доводить один логік наших хильовистів.

Це раз треба підкореслити, що визнавати заслуги Хильового — не значить приймати всі його, навіть найдрібніші, ідеї й концепції, а самого Хильового оголошувати ідеалом для наслідування. Багато ідей, висловлених Хильовим, може нам не подобатися, і ми їх рішуче відкидаємо. Наприклад, нам не подобається його анархічний раціоналізм, з яким він підходить до явищ релігії (нарис «По Барвенківському району»). Нам не подобається його витравдання терору

в ім'я революції, бо, на нашу думку, немає такої ідеї, яка може вигравдувати такі неморальні засоби. Очевидно, ми теж відкидаємо всякі комуністичні ідеали, які, мовляв, могли б бути здійснені краще, ніж це робили большеви: і. Хто знає, чи сам Хильовий після досвіду націонал-комунізму в інших країнах (Югославія) не змінив би своєї думки про можливість створення ідеального комуністичного ладу. Сам Хильовий здивувався б, якби побачив, як сучасники сприймають його думки, не розрізняючи головного й другорядного, тривалого й зумовленого часу і обставинами, і ставлять їх собі як дороговказ, як щось святе й цезаріане.

У віднеченні до минулих традицій нам здається країна орієнтується не на особи, а на ідеї. Отже, не обирати собі одну кілька постатей і оголошувати їх своїми непомільними вчителями, пророками, приймаючи кожне слово з їх спадщини однаково побожно й догматично, при цьому проклинаючи всіх інших, що не підходять до наших сучасних ідеологічних формул. Зате належать приймати всіх в наших традиціях, вибираючи з них те, що живе, вартісне, підтримуючи його, розвиваючи й передаючи наступним поколінням. Мертві елементи національний організм відкине сам із звичайного інстинкту самозбереження, яким обдароване кожне життєздатне

тіло. Така настанова означатиме перемогу критичної думки над сектярським підходом. Тоді, наприклад, полеміка за чи проти Хильового не матиме жодного глупзду: годі ж бо на таке загальнє питання відповісти одним так або ін. Зате дискусія може вестися навколо його деяких ідей з поглибленим і корегуванням їх, наприклад, можна обговорювати концепцію «психологічної Європи» чи ідею окремої місії України в майбутньому та ін. Така дискусія означала б підхоплення живих і життєздатних елементів із спадщини одного з наших попередників, розвиток їх і передача наступникам. Перемога над сектярством зробила б дискусію творчою.

Розрізняти «живе й мертві» в ідеях людей означає бачити дійсність багатогранно, в багатьох фарбах, а не лише в чорні і білі. Це означає далі не судити людей за схемою «святий» і «виклятий», а бачити їх такими, як вони є в дійсності, тобто людьми, здійними до високих злетів і здійними помиллятися.

Люди й народи державницького думання намагаються притягти якнайбільше людей і асимілювати в своїх традиціях все, що мало чи має хоч малу вартість. Замість такої постави, що є ознакою певності себе, почуття власної сили, у нас, навпаки, панує тенденція викидати з наших традицій багатьох визначних осіб, якщо вони не підходять до сучасних ідеологічних формул або якщо їхні вислови чи погляди нам тепер не до вподоби, хоч сьогодні вони вже й втратили своє значення. Так одні проклинають Драгоманова, інші Липинського, ще інші Петлюру й Грушевського (ще недавно П. Ш. в «Українці-Часі» від 8 серпня 1954 ставив поруч, як шкідливі постаті нашої історії, Грушевського й Брюховецького!), а ще інші Хильового і т. д. Кожна з цих сект типу «анти» має, очевидно, претенсії виступати в ім'ї єдиної правди. Якщо б їх вдовольнили, треба було б викреслити з нашого минулого всі згадані постаті. Як виглядало б культурне життя в нашій державі, якби такі «чистки» допалися до влади? Кожен починає бі від заборони друкувати твори тих, кого його секта прокляла. Потім прийшло б палення й чищення бібліотек від їх творів. Що можна б подумати збоку про націю, кожне покоління якої хоче починати історію від себе, яка зрікається своїх найпередовіших і найздійніших представників? Якої думки може бути чужинець про українську націю, коли віртиме самим українцям, що майже всі їхні передові люди були зрадниками, ворогами й негативними постатями їх історії? Чи справді інші народи так легко зрікаються своїх предків тільки тому, що вони не відповідають повністю сучасному станові політичної думки, навіть тоді, коли вони самі цей стан підготували?

Більше критичного підходу і менше сектярства, більше терпимості до поглядів інших і менше догматичного фанатизму — ось чого потрібно нашим дискусіям. Вони будуть конструктивніші, коли кожен партнер виявлятиме не лише терпимість до думки іншого й пошану до цього самого, але, головне, матиме довір'я до своїх попередніх і теперішніх земляків, як людей, обдарованих так само розумом, оживлених доброю волею й ширим патріотизмом, думка яких може містити хоч частину правди.

*) Приклад, як деяка українська преса розуміє свої виховні завдання! Не диво, коли так виховані можуть стати на відмінні вірі інструментом винищення може найкращих з-поміж земляків.

АНДРЕ ШЕНЬЕ

З „ЯМБІВ“

Творчість і особистість французького поета Андре Шене (1762—1794) лишається і досі мало спопуляризованою в українському письменстві. Основоположник новітнього французького і взагалі європейського класицизму, він являє собою одну з міротатих постатей всеєвропейського літературного процесу. На високу пошану і незгасну пам'ять заслуговує Шене також як

З БЛЮКНОТА ГЕПОРТЕРА

Назовні - один фронт

**НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ім. ГЕРДЕРА
НА НОВОМУ ЕТАПІ ДІЯЛЬНОСТИ**

До відрадного явища спільних виступів українців на зовнішньому відтинку, що мали місце цього року на пресовій конференції в Бонні (відповідь Москви на переславське сяктування) і співпраці з Комісією Керстена, треба додати ще один успішний виступ: під час загальних зборів Німецько-українського товариства ім. Гердера в Мюнхені.

На зборах, в яких взяло участь 160 учасників, в тому числі 130 українців, були заступлені всі наші політичні установи та організації, здебільшого — своїми першими гарнітурами. Цю численність, може, навіть вражаюче численність українську участь треба пояснити в першу чергу належною оцінкою важливості німецько-українських взаємин, а також засудженням вихваток однієї безвідповідальної особи, спрямовані на те, щоб унеможливити наладнання німецько-українських культурних та товариських стосунків. Ширину всього українського політичного вахіля представився на зборах компетентний український партнер, чим остаточно відібрав будь-яке моральне право непокликаним самозванцям надувати імені української сторони.

Найважливішим і найвідраднішим явищем, яке кожного присутнього українця мало сповнити гордістю, а у німців викликало неприховані вислови подиву, була політична зрілість, що її показали речники всіх політичних середовищ. Тут було ділом доведено, що, коли йдеться про наш виступ перед чужим світом, ми визнаємо не політику груп чи центрів, а одну і єдину українську політику, якій вімію підпорядкувати партійні інтереси.

Під надзвичайно діловим керівництвом дотеперішнього голови товариства, проф. д-ра Ганса Коха загальні збори прийняли звіт інж. О. Пебінга, дотеперішнього, голови конкурентного до «Гердер-Бунду» українсько-німецького товариства, і вислухали проект нового статуту, для схвалення якого вирішено скликати надзвичайні загальні збори.

Для устіннення списку кандидатів до керівних органів була вибрана комісія, що в складі о. прелата П. Голинського, ред. В. П. Стакова, д-ра В. Строн-

ціцького і д-ра М. Хробака, з українського боку, і проф. д-ра Г. Коха, Ервіна Міттіха і д-ра Загера, з німецького боку, устійнила один список, що був прийнятим присутніми самими оплесками, без жадного голосу проти чи то стримання.

Таким чином вибрано нову управу, товариський суд і контрольну комісію.

Склад цих органів такий:

Управа: голова — Ервін Міттіх, посол баварського країнового сейму, заступники голови — проф. І. Мірчук та інж. О. Пебінг; члени управи — д-р М. Корнрумпф, мігр. Я. Бенцаль, О. Е. Гюнтер, проф. М. Тофан і д-р Л. О. Ортінський. На секретарів покликано д-ра інж. Я. Сулиму і д-ра Р. Вагнера.

Контрольна комісія — інсп. Візернер, інж. М. Дорожинський, інж. Кармазін; іх заступники — С. Лібгольц і д-р В. Сtronціцький.

Товариський суд — д-р Керницький, проф. Юрченко, д-р Загер, д-р Айзенман і ред. Ю. Таркович.

Крім цього, створено комісію в справах інформації, до якої ввійшли: д-р Гакш, (гол. редактор «Volksbote») ред. Журлівій, ред. Ромашко, ред. Ільницький і проф. Державин.

На внесок новообраних голови товариства Е. Міттіха гучними і довготривалими оплесками обрано проф. Г. Коха на почесного президента Німецько-українського товариства ім. Гердера.

Порівняно з усіма дотеперішніми німецько-українськими зустрічами чи зборами в рамках товариства, зреферовані загальні збори мали дуже серйозний характер і залишили по собі добре враження, створивши ділову управу, яку з українського погляду можна б назвати коаліційною.

Новим органом товариства, а в першу чергу німецьким іх партнерам, хочемо побажати, щоб під час своєї каденції вони зуміли придати до товариства більшу, ніж дотепер, кількість німецьких членів. Масмо на увазі зокрема громадські і політичні кола Німецької Федераційної Республіки, які досі, на жаль, не виявили зацікавлення не тільки до проблем Східної Європи, але деколи і до долі своїх власних утікачів із східніх теренів Європи.

Л. Корбут

СОВЕТСЬКИЙ ФЕЙЛЕТОН

ВІВАРІЙ

Прочитавши слово «віварій», не лякайтесь. Нічого страшного чи недоступного розуміння в ньому нема. Правда, це слово іншомовне, латинське і в перекладі на нашу мову означає — пріміщення, де тримають тварин і птахів для проведення наукових дослідів над ними. От і все про віварій. На цьому можна було б поставити крапку. Однак, якщо про самий віварій взагалі більше не треба говорити, то на деяких незвичайних дослідах, проваджених у ньому, слід докладніше спинистися.

Ідеється про віварій Київського інституту інфекційних захворювань Академії медичних наук ССР. В цьому віварії тримають кролів, свиней, курей та інших представників фавни. Зрозуміло, вся живіність віварію перебуває на утриманні інституту. Тварин і птахів тут годують регулярно, добре, як на убій. Працівники медичної науки ведуть спостереження за пернатими і парнокопитними, провадять досліди над ними.

Включившися в дослідні роботи і заступник директора інституту по господарській частині А. Лукін. Правда, він не має вченого ступеня в галузі медичних чи якихось інших наук. Більш того — начальник управління кадрів Академії медичних наук т. Зілов документально засвідчив, що Лукін — «малописменний і безініціативний працівник».

— Ну і що ж! Не боги ж горшки ліплять, — сказав Лукін і взявся за досліди.

Спочатку він експериментував боязко. На перший раз він приніс у віварій власних півніків і курочок, після чого почав посилено годувати їх і спостерігати за ними.

Згодом Лукін уже відзначив: не зважаючи на те, що його власні кури годуються кормом інституту, вони швидко поправляються.

Лукін спробував зварити борщ з курки. Вийшов наваристим і смачним. Засмажив півня: він був ще смачнішим.

Після цього Лукін взявся за серйозніші досліди — поставив у віварій власних свиней. Цих тварин він не кинув напризволяще, а по-господарському доглядав іх. І незабаром працівники віварію та

на другий же день після цього він знову давав щоферам і робітникам розпорядження:

— Цей ліс підвісти на Старо-Наводницьку.

— А цей матеріал відвезіть туди ж. Згодом «досліди» Лукіна знову перервалися. Та ж прокуратура Печерського району вдруге взялася досліджувати самого Лукіна. Але досліди прокуратури закінчилися дуже швидко. Справу на цей раз притинили за «маловажкістю». Так Лукін безкарно спорудив собі двоповерховий цегляний будинок вартістю у 80—100 тисяч карбованців. Значна сула витрат була зроблена на рахунок інституту.

★

Призначення на посаду заступника директора інституту по адміністративно-господарській частині погоджується з Академією медичних наук ССР і затверджується нею. Лукін же на цю посаду був прийнятий без такого погодження і затвердження. Хто ж його підтримує?

В інституті є партійна організація. Лукін теж лічиться в її складі. На цього два рази заводились кримінальні справи. Перший раз Лукіна амнестували, йому

простили. Другий раз його теж не судили. Але ж заподіяні інститутові, державі збитки нікому не прощаються. Чому ж Лукін тут являє виняток, чому він вийшов сухим з води? Може партійна організація інституту не помічала дій Лукіна? Ні, помічала. Бо Лукін діяв майже відкрито і нахабно. Партийна організація не раз піднімала це питання. Хто ж зауважав її дати належну оцінку і зробити певний висновок з дій Лукіна? В цо

справу чомусь втручався директор інституту т. Богданов, він брав під захист Лукіна, і партійна організація інституту відступала.

Зрозуміло, це могло статися лише в атмосфері затиску критики, де окремі особи не тільки не прислухаються до голосу комуністів, а взагалі не зважають на думку партійної організації.

Про всі справи Лукіна і його захисника вже давно знає Печерський райком партії. Але чи тут лякаються стова «біварій», чи воно тут незрозуміле, тільки точно відомо, що райком досі не навів порядку в інституті.

Лукін же, користуючись цим, продовжує свої «досліди».

(Передрук з «Радянської України»

від 19 жовтня 1954 р.)

Купуйте книжку з дій УПА що з'явилася у видавництві „ДО ЗБРОЇ“ **СПОМИНИ ЧОТОВОГО ОСТРОВЕРХА** Хроніка Тактичних відтинків УПА „Лемко“ і „Маківка“ 1944—1948

Замовляйте у видавництві „Сучасна Україна“

Ціна: в Австралії — 10 шил., в Австрії — 8 шил., в Аргентині 12 пезів, в Бельгії — 48 фр., в Бразилії — 25 кр., в Венесуелі — 3.15 бол., в США і Канаді — 1.50 дол., в Німеччині — 4. п. м., у Франції, Туреччині — 340 фр., в Швейцарії — 4 фр., у Швеції — 4.80 кор.

Кольпортерам даємо 20 % опусту

Замовлення виконуємо за попереднім надісланням готівки. Гроші просимо вислати: за кордоном — на адреси представників, в Німеччині — на адресу видавництва.

ПОДЯКА

Дня 29. 10. 1954 р. відійшла від нас на вічний спочинок наша найдорожча Тетя і Бабуя

ЮЛІЯ СКОРУС

проживши 73 роки життя.

Похорони Покійної відбулися дня 2. 11. 1954 р. на цвинтарі «Вальдфрідріф».

Дякуючи всім знайомим за віддання останньої прислуги Покійній, висловлюємо особливу і найціннішу подяку Бискупом-предсобою Отцеві д-рові Іванові Грінчукові за його поміч і незвичайно теплі слова розваги зараз після смерті Покійної і на її похоронах. Сповнені вдячності будемо молити Всешильського, щоби дав йому всі ласки здоров'я і сили дальше нести в його священодійстві слова потіх і розради, яких так дуже потребує майже кожна наша скітальча родина.

Дякуємо всім ВП. Панам за відстівання похоронів Покійної, як рівно ж Всешильському Отцеві Протоієсві Паладієві Дубицькому за звеличення похоронів Покійної своєю присутністю.

Зокрема дякуємо теж В. Поважаній Пані Олезні Юрченко за шире серце і видатну поміч у тих для нас так тяжких хвилинах.

Родина Яримовичів

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

на двотижневик «Сучасна Україна»:

одно ПЕРЕДПЛАТА число піврічна річна

Австралія	1 шил.	10,6 шил.	21 ш.
Австрія	1.50 шил.	16 шил.	32 ш.
Аргентина	1 пез.	12 пез.	24 п.
Бельгія	6 фр.	65 фр.	130 ф.
Бразилія	3 кр.	31 кр.	62 к.
Великобританія	1 шил.	10,6 шил.	21 ш.
Венесуела	— 40 бол.	4,50 бол.	9 б.
Голландія	— 50 г.	5,40 г.	10.80 г.
США і Канада			
поштою			
Летувською	— 20 дол.	1.95 дол.	3.90 д.
Звязчайною		1.30 ..	2.60 ..
Німеччиною	— 50 нм.	5.40 нм.	10.80 н